

**In primum Musculi Anticochlaeum Replica brevis Iohannis
Cochlæi, pro Sacerdotij & Sacrificij nouæ legis assertione. In
epilogo adiecta est brevis responsio in Antibolen Bullingeri.
Addita est appendix gemina in librum Buceri, quem in Bart.
Latomum ædidit.**

<https://hdl.handle.net/1874/423527>

3

IN PRIMVM MV^o
SCVLI ANTICHOCHLÆVM

Replica breuis Iohannis Cochläi, pro Sacerdotij &
Sacrificij nouæ legis assertione.

IN EPILOGO ADIECTA
est breuis resposio in Antibolen Bullingeri.

ADDITIONES EST APPEN-
dix gemina in librum Buceri, quem in Bart.
Latomum ædidit.

2. Timo. 3.

Semper discentes & nunquã ad scientiam ueritatis peruenientes. Quemad-
modum autem Iannes & Mambres restiterunt Moysi, ita & hi re-
sistunt ueritati, homines mente corrupti, reprobi circa fidem
sed ultra non proficient.

Psalm. 118.

Multiplicata est super me iniquitas superbiorum.

Esa. 16. Et Hiere. 28.

Audiuimus superbiam Moab, superbus est ualde. Super-
bia eius & arrogantia eius & indignatio
eius plus quam fortitudo eius.

Grego. Moral. lib. 24. c. 25.

Alicna semper est à ueritate superbia.

M. D. XLV.

ARGVMENTVM HVIVS

Libelli per XII. Capitula.

- I. Denuncupatoria Musculi Epistola ad Frechtum.
- II. De præfatione Musculi & de eius criminibus.
- III. De discordia inter Lutheranos & Zuinglianos.
- IIII. De urbe Roma, à Hieronymo laudata.
- V. De Altaribus in Ecclesijs Christi.
- VI. De sacerdotio quodam cunctis Christianis cõmuni.
- VII. De Speciali nouæ legis sacerdotio.
- VIII. De Fide & sede Petri Apostoli.
- IX. De Hæreticis quinam sint.
- X. Non omnia, quæ credere & seruare debemus, in sacris literis expressa esse.
- XI. Non omnes fidei Christianos articulos in sacris literis expressos esse.
- XII. De Trinitate Personarum in una æternæ Deitatis essentia,

REVERENDO IN CHRISTO PATRAC

Domino D. Melchiori sacri Theologiæ Doctõri & Reuerendissimi Domini Episcopi Constantiensis in Pontificalibus Vicario, Et suffraganeo,
Domino suo Gratiõso.

S. P. D.

REVERENDE in Christo Pater ac Gratiõse domine, Transierunt iam XXI. anni, ex quo Reuerendã. Do. tuam uidi Ratisponæ, in multorum Principum & Oratorum confessu. Agebas enim uices ibi Reuerendis, domini HUGONIS, fœlicis memoriæ Episcopi tunc Constantiensis, cuius eras in Pontificalibus uicarius, & in sanctæ & auræ religionis nostræ negocijs Orator et Legatus, Vbi me gratiõso complexu & faceto ioco excipiebas, quod in scriptis uisus tibi fueram acer & animosus, uelut Gigas quidam, cum essem corpore tam macer & paruulus. Interea per uarios casus diuersasq; professiones & transmigrationes meas, non licuit mihi neque tuo conspectu, neque ullo literarum commercio tecum frui, usq; ad hunc annum domini M. D. XLV. quãdo proprium misi nuper literas dedit, & per eundem à Reuerenda Dignitate tua uicissim literas heri multo cum desyderio & gaudio recepi. Non enim, nudæ ac solitariæ erant istæ tuæ literæ, sed adiuncta sibi habebant duos scripta quædam Teuthonica, iam pridem euulgata. In quibus sane sunt adeo & eruditæ probationes, tum de uenerabilis Eucharistię dispensatione, tum de sacrosancti sacrificij altaris & sacrarum imaginum antiquitate ac usu, & pię prorsusque paternæ admonitiones, tum supradicti Hugonis Episcopi, tum Reuerendæ Dignitatis tuæ ad populos uestre dioceseos, noiatim uero ad Turicenses. (quos noui Euãgelistę nũc Tigrinos uocant) ut quãtũ uobis congratus

Ezech. 33.

lor, quod Domini per Ezechielem prophetam monita recte conly-
derastis ac pie sequuti estis, tantū cōdoleo seductis illis populis, qui
spreta pastoris uoce, prurientes dederunt aures nouis conatonari-
bus, qui non per ostiū sed aliunde intrauerunt in ouile, ut gregē do-
mini dispergerēt per schismata, & p̄ hæreses, antea frequenter legitū
me damnatas, Satanæ traderent mactarētq; & in perpetuū perde-
rent. Vos quidē uestras saluastis animas, tanq; speculatores fideles,
qui cū uideretis gladiū hæreticæ prauitatis uenientem super terram,
buccina cecinistis & populis uestris annuclastis. At multi ex ijs
sonitū quidē buccinæ uestre audierunt, at non obseruarunt, sed con-
tumaciter ac superbe contempserunt. Ideo cōdemnat eos iusta Dī
per pphetā sententiā quod sanguis eorū erit super capita ipsorum,
& non requireretur in die iudicij de manu uestra. Ego itaq; uicissim
mitto R. Pietati tuæ nouum libellum, Ex quo intelligas, quonam
ego sim adhuc animo in Pseudopphetas & Cæneuangelistas (ut
appellat eos Gulielmus Postellus in Gallia, uir summæ eruditionis
& linguarum peritiæ) qui Ordinarios locorū Episcopos antiqua
Iurisdictione spoliant, & Episcopalia sibi ipsi arrogāt usurpantq;
& inuadunt munia. Quemadmodū faciunt in Diocesi uestra, Blas-
rerus Constantiæ, Bullingerus Tiguri, Frechtus Vlmæ, Quorum
Impietatis & iniustitiæ consimiles focij sunt, Musculus Augustæ, &
Bucerus Argentinæ. Quantumuis autem gloriantur in malicia et
iniquitate sua, me tamen minime ab antiquo proposito deterrent,
neq; animum frangunt aut adimunt, immo quanto magis aduersus
eos nos superbiunt & insurgunt, tanto plus crescit mihi animus, dū
uideo, quam inualida sunt eorum nugamenta, quibus hæreres suas
defendere parant. Det illis Deus oculos, ut uideant quotiq; a Sata-
na sint seducti ac circumuenti & é porta salutis abducti. Bene p̄-
leat R. D. tua Præsul Pientissime. Ex Eystadio XII.

Kalendas Martij. Anno salutis.

M. D. XLV.

R. D. T

Deditiss.

Ioannes Cochleus Cano-
nicus Vratislauenſis &c.

PRÆFATIO IOHANNIS
Cochlæii in Anticochlæum Vuolfgangi Musculi.

SI non alius Muscule fructus ex meo contra te libello nascitur, quàm unus ille, quod ex tua responsione (quam Anticochlæum primum inscribis) intelligent apud Externas Catholicæ Ecclesiæ nationes cordati lectores, quàm uanitas tua uerbositas, ad rem non faciens, sed superbe in me contemptum ludens arte sophistica, & Rhetoricæ dolis genuinos sacre scripturæ sensus peruertens: non pœnitent meusque quaque neque temporis neque laboris, in eum libellum impensi

Quid enim digne aut solide respondisti ad tot de sacerdotio & de sacrificio nouæ legis testimonia, quæ ego ex omni fere probationum genere, ex Canonicis scripturis, ex antiquissimis patribus, ex legibus, ex Concilijs, ex historijs, ex totius denique Ecclesiæ longissima consuetudine usuque perpetuo & præscriptione irrefragabili aduersus sercordato lectori mox satisfactum esse, si dicas, (ut soles) mendacem, calumnijs, & conuicijs delirum, indoctum, & nomen meum iam olim bonis omnibus inuisum & rediculum esse. Hæc enim ad rem non faciunt, neque probationes meas euacuant aut consutant, Neque tu per te ipsum tantæ es authoritatis, ut nudis uerbis tuis, contra tot ac tanta publici iuris & perspectæ ueritatis testimonia, secure quisque credere possit aut iure debeat. Habet libellus in te meus sex tantum Capitula, Tu ad Tria dumtaxat ex ijs respondens, XIII. Quaterniones minutis Typographi characteribus uerbosissima prolixitate replesti, quos

Ad rem non
respondit Mu-
sculus,

Verbositas
Musculi.

Præfatio Io. Cochlæi

Probra in
laudem uer-
tuntur.

Gal. 1.

Verba Co-
chlæi con-
tra abusus.

Argumenta
sectarū sunt
uicia Cleri.

profecto ne semel quidem absque tædio aut molestia perles-
gere potui, Dolet enim mihi multo magis, de temporis in-
stura quàm de iniurijs quas irrogas mihi, Quippe tua &
complicum tuorum in me probra & conuicia laudi mihi
potius & honori sunt apud Ecclesiæ filios quàm dedecor-
ri, Si enim uobis placerem, Ecclesiæ filius non essem, cui-
us uos desertores estis propria impietate facti & hostes,
Quemadmodum ait Apostolus, si adhuc hominibus pla-
cerem, Christi seruus non essem. Non est igitur, ut expec-
tes à me longam de criminationibus tuis purgationem,
Qui enim me probe noscunt, tuis in me calumnijs non cre-
dunt, Sciunt enim me neque Romanæ (ut ais) Simonie
mancipium, neque scortationum patronum esse, neque
abusuum defensorem, A quibus sane improperijs poterit
me uel una ad Bullingerum tuum præfatio mea asserere.

Vbi sic dixi. Si solos repræhenderes abusus, qui Præla-
torum negligentia, uergente in senium Mundo, irrepse-
runt, uitamque dumtaxat scandalosam & prauos mores
plurimorum ex Clero, qui suo in Ecclesia non recte fon-
guntur officio, palam argueres aut quantum uis acriter in-
sectareris, non solum tacitus comprobarem, uerum etiam
publice collaudare non uererer.

Scio quidem Muscule, uos Ecclesiasticorum oppugna-
tores non habere fortiora apud Laicos contra Clerum ar-
gumenta & argumenta, quàm nota multorum ex Clero scanda-
lala, luxum, sæcularia desyderia, ignauiamque & neglig-
gentiam tum circa literarum studium, tum circa cultum
diuinum, At probare nunquàm poteris, me talia laudasse
se aut defendisse, Adeo enim displicuerunt mihi semper,
ut uel in proxime ædito ad Episcopum Semproniensem
De fine Mundi libello scripserim, summe necessariam esse
Res

Reformationem, quia tanta sit morum dissolutio, ut possit nunc quoque Dominus in ira iusta aduersum nos dicere Gen. 6.
 te, Omnis caro corruptit uiam suam super terram. Per hæc tamen uitia nostra neque excusantur, grauiora flagicia uestra, uotifragia, incestuosa coniugia, sacrilegia & innumera hæreses & blasphemias, neque poterunt per nostra peccata iustificari Laicorum, quos seducitis, odia, detractiones, criminationes & despectiones contra Clerum generaliter, & impiæ discessiones à sede Apostolica, & damnablem contra Catholicam Ecclesiam schismata.

Optarim igitur, ut uos quoque una nobiscum in Genes Concordia
 ralem iam indictum Concilium proficiscamini Tridentinæ in Concilio
 tum, ac fideliter in commune consulatis, quomodo possit quærenda.
 sint Dei auxilio salubriter & omnes dissensiones dogmatum componi, & omnes abusus ac deprauationes corrigi, totaque Ecclesia in pristina pietatis usum ac statum reduci. Nisi enim generalem nobiscum inieritis in Oecumenica Synodo concordiam, ueniet super uos omnis sanguis Germanorum, qui toto huius dissidij tempore effusus est, ac deinceps effundetur turbata per uos religionis occasione.

Certum est enim uestra inter uosmetiplos dissidia diuersorum Discordia se
 sectarum in
 submittas tolli aut extirpari non posse, nisi uos nobiscum componibis
 cilijs, ubi uobis & nobis uno communi omnium Catholicæ lis nisi per
 Ecclesiæ Nationum decreto dicatur, Visum est spiritui sancto & nobis &c. Vix enim abijt adhuc mensis unus, postea Concilium,
 quàm publice scripsit Andreas Osiander, non postremus Act. 15.
 Luthe. doctrinæ assertor ac emulator, se maximas Deo habere gratias, quod ideo dictus sit à quodam Zuingliano nebulone (ut ait) pseudopropheta, q̄ de Baptismate, de clas
 uibus

Præfatio Io. Cochlæi

Proditores
Germaniæ.
Matth. 18.

Babylonica
Sectarum
confusio.

uibus Ecclesiæ, & de Eucharistia cum Zuinglianis non fen-
tit. Nisi igitur conueneritis nobiscum ad Generale Conci-
lium, totamque dissidiorum causam spiritui sancto & ipsi
Christo Deo & Domino nostro (qui illic in medio eorum,
qui in ipsius nomine congregabuntur, fore credendus est)
pie ac deuote submiseritis, tanto grauius erit uestrum in Ger-
maniam uniuersam peccatum, quàm Hussitarum in Bohe-
mia fuit, quanto latior ac maior est Germania quàm Bo-
hemia, ut non immerito haberi debeatis pro teterissimis ac ce-
leratissimis Patriæ proditoribus, qui unquam sub sole fuer-
runt, Notum enim erit omnibus Christianis, uos non pro-
pter fidem & ueritatem, sed propter uanam gloriam & uia-
litate propriam, uestra manutenere ac propagare schisma-
ta, in maximam totius patriæ nostræ apud exteras Natio-
nes infamiam, & in sempiternam dissidentium in fide po-
pulorum confusionem, Vnde nihil certius quàm iugum
Turicæ seruitutis, & æterna animarum per schismata dama-
natio subsequatur, Hæreticorum quippe superbia ascendit
semper, Lutherani enim qui in hoc diuisionis impiæ scelere
primi sunt, nunquam consentient in omnibus parti Zuinglian-
norum, nec hi Anabaptistis, neque isti nouis & nuper enatis
sadduceis, qui nec angelos nec Dæmones neque infernū ne-
que resurrectionē carnis credunt, Erit itaque perpetua apud
Germanos sectarum inter sese dissidentium diuisio, unde
sequatur illud uerbum Domini. Omne regnum in sedibus
sum desolabitur, Nisi uos docti & eloquentes sectarum
Duces, pro communi patriæ utilitate & animarum salute,
submittatis uos nobiscum Generalis Concilij iudicarię cog-
nitioni & finali decreto.

DE NVNCV PASTORIA

Musculi Epistola Cap. I.

Voniam uero pugnae uerborum & quaes-
tiones legis ad nihil utiles sunt (ut ait A-
postolus) nisi ad subuersionem adientium
non libet mihi Muscule tecum prolixè con-
tendere super inani uerbositate tua (quae
ad rem, de qua contendimus, nihil facit)

1. Timo. 1.
& 6.

Sed ea duntaxat, quae non nihil habent momenti, breuiter
attingere intendo. Primum igitur æquum uideri non puto
lectori cordato, quod legitime ordinatis Episcopis nostris
quætiâ sacri Romani Imperij Principes dicunt & sunt, ad
quos antiquos titulos, & interim Antistitem Vlmensis Ec-
clesiæ uocas complicem tuum Martinum Frechtum, quem
Vuormaciæ uidi in colloquio bene uentricosum. Nam u-
trunq; facis iniuste, Nemo enim tibi ius aut potestatem
dedit mutandi iura publica, Neq; per ullam legem ti-
bi licet Vlmensi Ecclesiæ nouum instituere Antistitem,
eamque per hoc, loci ordinario Episcopo Constantiensi
subtrahere, & ab eius Iurisdictione antiqua illam exime-
re. Ego tales à uobis intrusos aut seipfos intrudentes Episco-
pos reprobaui aduersum te ex Epiphaniò, qui scribit quos-
dam pro hæreticis habitos esse, quod munus sacerdotale &
ea quæ Episcoporum sunt, absq; legitima ordinatione usur-
pare ausi fuerint, licet inter Christianos sanctissime uixis-
sent. Tu quidem ad hæc respondisti, sed omnino inepte nu-
gaciterq; contra manifestum Epiphaniij totiusq; Ecclesiæ
sententiam, Vis enim sic excusare, quod Epiphanius Euange-
lij prædicationem sacrificium, & prædicatorem sacerdo-

Nouus Ec-
clesiæ Vlmē
sis Antistes.

Peruersa uer-
borum Epis-
phanij expo-
sitio.

B

tem

In Nuncupatoriam Musculi Epistolam.

Bb iij.

tem dixerit, At clara sunt illius uerba, quæ recitauit, nempe quod Zachæus quidam, audenter sancta mysteria conturbabat, & sacrificia, cum laicus esset, impudenter tractabat, Audis clare, Laicum fuisse & impudenter sacrificia tractasse. Recitauit eiusdem uerba de alijs quoque duobus, qui ea, quæ Episcoporum sunt, aggressi fuerant, ad se non pertinentia. Et paulo post recitauit rursus quædam illius uerba de sacerdote, inter quæ ultima sic habent. Nam cum qui secundas nuptias contraxit, non licet sacerdotium suscipere. Hæc tu omnia aut inepte peruertis aut astute dissimulas. Et obijcis mihi interim quandam illius epistolam contra Imagines. Sed ad eam respondi iam pridem ex septima synodi actis, in eo libro quem anno superiore scripsi de inuocatione sanctorum contra tuum Bullingerum, Eam lege si lubet responsionem meam, et consulta si potes.

Non tristandum de sectarum conuicijs.

Quæ in Epistola tua contra me scribis, cum ad rem nihil faciant, sed tuam superbiam & mei contemptum lectori prodant, lubens prætereo, quia sicut Sancto Stephano lapides Iudæorum dulces fuisse dicuntur, ita & mihi quorumlibet Ecclesiæ hostium & rebellantium hæreticorum probra, conuiciaq; & præ mei contemptu elationes uanæque gloriations, nihil tristitiæ (Deo sit laus & gratiarum actio) inferunt, sed pro gemmis potius in bona spe habeo, quæ decorare debeant in die Domini coronam mei in hac uita certaminis.

Sceleratum uerbum contra concordiam.

Quod autem dicis, uobis non licere, sine prodicione ueritatis in concordiam cum aduersarijs redire, Sceleratum profecto est mendacium, & fraudulentus nequitiæ & impietatis uestre prætextus, Vt sub hoc ementitæ ficus folio & malis

In Nuncupatoriam Musculi Epistolam. 6

& maliciæ uelamento conseruetis auctoritatem uestram proprijque commodi utilitatem & opes in schismate apud seductos à uobis populos. Certe non dixistis ueritatem esse proditam, quando eratis nobiscum unanimes in domo Dei, Nec id dicere poteratis, quia domum Dei dicit Apostolus columnam & basim ueritatis.

Non proditur igitur in ea ueritas, sed fulcitur & firmatur potius sicut à calumna & basi. Possētis utiq; saluberrime, absq; ullo ueritatis periculo, nobiscum in concordiam redire, nisi terrena et transitoria plus amaretis quā cœlestia et æterna. Incubatis ergo seductis populis, quorum opes deglubitis, & uoluptatibus fruimini presentibus quasi post mortē nulla sit futura uoluptas, Eos autem perniciosissime huius stulticię reprehendit Paulus Apostolus, dicēs. Sustinetis enim si quis uos in seruituem redigit, si quis deuorat, si quis accipit.

1. Timo. 5. Non proditur ueritas per concordiam.

2. Cor. 11.

Recte quidem dicitis Muscule, ueritatem Christi non esse diuisam ab Ecclesia, sed mox calumniaris in Catholicam Ecclesiam, quasi præualeat in ea non ueritatis sed consuetudinū & humanarum traditionum auctoritas, Nisi enim in ea præualeret ueritatis auctoritas, non recte diceretur columna & basis ueritatis, Consuetudines autem & traditiones, quas tenet Ecclesia, non sunt contra ueritatem, neque contra sacram scripturam, sicut uos calumniose dicitis, sed ei per omnia consonant, quia non aliunde quam à spiritu ueritatis receptæ sunt. Iuxta illud Apostoli. Et si quid aliter sapitis, & hoc uobis Deus reuelabit. Contra impias autem præsumptiones uestras, quibus cōsuetudines & traditiones Ecclesię temere ac inordinate abrogatis, ait ad Corinthios

Veritas in Ecclesia recti netur.

Inordinatæ præsumptiones.

In Nuncupatoriam Musculi Epistolam.

2. Cor. 11.
3. Theff. 3.

idem Apostolus, si quis contentiosus est, nos talem confutes-
tudinem non habemus neq; Ecclesia Dei, Et ad Theffaloni-
censes, Denunciamus (inquit) uobis fratres in nomine Do-
mini nostri Ihesu Christi, ut subtrahatis uos ab omni fratre
ambulante inordinate, & non secundum traditionē quam
acceperunt à nobis.

Quærenda
est ueritas in
Ecclesia.

Calumniosa igitur atq; etiā inepta est ista tua quæstio,
dum ais, Quare non quæritur Ecclesia in Christo, in uerita-
te, in scripturis? Quasi uero extra Christum quæramus
nos Ecclesiam, Quod ne somniauimus quidem unquam,
Aut quasi non omnes hæretici arrogent sibi Christum &
ueritatem & scripturas atq; etiam Ecclesię nomen. Qui uult
ergo uere Catholicus esse, ueritatem quærit in Ecclesia pos-
tius quam Ecclesiam in ueritate. Nam ab Ecclesia pos-
basis ueritatis, debet addiscere ueritatem & non ex seipso de
ueritate præsumere, sicut faciunt hæretici, qui sapiunt suo
perbe plus quam oportet. Reuera igitur non sunt in Chris-
to, qui non sunt in Ecclesia, Nam & tu ipse fateris, oportet

Non Eccles-
sia, sed schis-
matica tur-
ba uere mise-
ra est.

re nos in capite & corpore uere coniungi. Impie autem dis-
cis Ecclesiam Christi omnium miserrimam, cum non possit
sit misera esse quæ Christum, ueræ foelicitatis authorem,
semper secum habet, usq; ad consummationem sæculi, & spi-
ritum sanctum paracletum, qui cum ea manet in æternum.
Non igitur Catholica Christi Ecclesia, sed tua Muscule dis-
scors turba & schismatica Ecclesia, uere misera est & sedu-
cta, quæ ad portum pacis & foelicitatis nunquam perue-
niet, nisi reuertatur ad matrem, à qua per uos seducta in fo-
liciter exiit.

Cæterum tuū de meo scripto iudicium cordatus lector
magni

In Musculi præfationem.

magni facere non potest, tum quia aduersarius es, ideo ius Quale Mus-
 dex in propria causa esse non debes: tum quia uariat tua de culi iudicium
 illo sententia. Nam circa principium Epistolę dicis, nihil ali
 ud optandũ esse quam ut libellus meus passim in omnibus
 Bibliopolarum officinis proftet ac saltem inspiciatur. In fine
 autem ais utilissimum fore, ut Cochleana fascinatio & Ma-
 gia (sic enim uocas, pro tua in me modestia) quam lōgissi-
 me propulsetur, Vocas item illud ociosi ac garruli hominis
 nugas, Voca ut lubet, prudens lector, qui utrumq; scriptum
 tuum meumq; uiderit, facile discernet, uter nostrum sit gar-
 rulior.

Quod si & alia uiderit, quæ hic ædidi, facile consyderas Ociosi.
 bit, me non usq; adeo esse ociosum, si reputet secum, me ut
 sacerdotem Catholicum per Dei gratiam debere non solum
 legere et scribere, sed etiam orare, sacrificare, Canonicas per
 legere horas quotidie, et reliquum functionis meę pensum
 soluere. Quorum nihil faciunt Euangelistę noui, qui tot
 tam foelicitatem suam constituunt in scientia, quæ inflat, et
 in laude sermonis, quo plebis animos in Papæ & totius
 Cleri odium plurimis cum peccatis concitant, & in schis-
 mate confirmant. Hæc ad epistolam dicta sint.

DE PRÆFATIONE MV.

sculi & de eius Criminibus. Cap. II.

QVæ in zelum meum ludis, ad rem non faciunt, Ideo Differentia
 responstone non egent. Quod autē diuersos religio inter sectas
 forum ordines non minus sectas uis dici quàm dicuntur à & religiosos
 nobis sectæ Lutheri & Zuinglij, longe abeitas Muscule, rū ordines.
 Ordines enim illi publice sunt approbati per totā Ecclesiā,

In Musculi Præfationem.

sectæ autem tuorum à Catholicis ubiq; sunt damnatæ, Ordines Monasticorum non discrepant ab inuicem in his quæ fidei sunt, Vestræ autem sectæ de maximis quoq; fidei nostræ rebus, non à nobis solum sed etiam à se inuicem dissentiant, Quemadmodū supra ex Osiandri uerbis de Baptismo, de Clauibus, & de Eucharistia obiter memorauimus, & cōtestiosi libri utriusq; partis in publicum iam pridem euulgati per sese manifestant. Nō igitur ex nostra improbitate (ut ais tu) sed ex uestris dissensionibus & ex doctrinæ diuersitate factū est, ut alij Lutherani, alij Zuingliani dicantur, Osiander, n. non de nostris est, nihilominus edidit nuper libellū contra mendaciā (ut ait) Zuingliani cuiusdā nebulonis.

Fœde feducuntur à fœtis Principes & Magistratus.

Recte igitur dixi, Principes & Magistratus Smalcedianici fœderis nequissima uerborum collusionē à uobis illudicari decipi, quia reuera concordēs inter uos non estis neq; in doctrina neq; in ritibus Ecclesiarum, Non potestis igitur in unum fœdus aut unius sectæ corpus stabili coire aut adunari consensu, sicut unus est in fide & religione consensus omnium sub Papa Ordinum ac Nationum, quæcumq; p Catholicis per tot iam sæcula habentur. An uero non seducitis Principes & Magistratus uestros turpissime, dum eis persuadētis, certum esse, q; schisma uestrum Deo placeat. Responde ergo ad ea, quæ nuper contra eam absurditatē uobis obieci in consyderatione mea de concordia tractatu, quā egregius uis haberi Responsator, Non dixi uos ob hanc uiam aut potissimam causam Principum aut Laicorum seductores, q; eorum potestati & gladio subijcitis Monachos & sacerdotes, sed ob alias quoq; causas & plures & lōge maiores, dum eos ex Ecclesiæ unitate in schismata & in hereses impias ac iam olim damnatas abducitis. Merito quidem patimur tribulationes istas propter peccata nostra, sed non iustificata.

Non excusantur sectæ per Cleri peccata.

stificabuntur (ut supra quoq; dixi) per peccata nostra hæ-
 reses & sacrilegia uestra, Nō erant olim quoq; à peccatis im-
 munes Episcopi illi, qui accusationis libellos contra se in-
 uicem porrigebant Imperatori Constantino magno, in Cō-
 cilio Niceno, Nunquid uero ille propterea mox eos suo su-
 biccit gladio, aut eorum Iurisdictionem inuasit, aut pote-
 statē iudicandi eos usurpauit sibi? Nunquid census & præ-
 dia eorum rapuit sibi aut fisco suo? Nihil horum fecit, sed in-
 cendio datis accusationum libellis, palam dixit, sibi non esse
 fas aut potestatem iudicandi Episcopos. Recitantur hæc
 eius gesta non solum in libro Decretorum, sed etiam in his-
 torijs antiquis, in Ecclesiastica & in Tripartita, atque etis-
 am in historia Theoderici, quam ē Græco transtulit Ioa-
 chimus Camerarius, uester magis quàm noster, ut nulla ti-
 bi sit respuendi causa, quasi à nostris ea sint conficta,
 Quæ si legeris, inuenies ibi, quàm immania & Barbari-
 ca sint tua tuique similibus in sacerdotalem ordinem
 scelera. Quibus & odiosam superaddis calumniam de
 bonis Ecclesiarum quasi regias (ut ais) opes acceperi-
 mus fraude & imposturis à Principibus. Sed notum
 est iam orbi, quàm nequam sit oculus uester, quo inten-
 ditis ad rapienda & reliqua Ecclesiarum bona, quæcum-
 que sacrilegijs uestris adhuc supersunt, Audiui certe ali-
 quando ex ore pij & Catholici Principis, Ducis Saxo-
 niæ G E O R G I I, foeliciter in Christo defuncti, Se-
 culares Principes non possidere tam certis iustisq; & anti-
 quis titulis bona sua, sicut possident sua Ecclesiastici, Hi
 namq; ex pijs Principum foundationibus & uoluntarijs do-
 nationibus sua habēt, illi autē longe alijs rationibus. Sed no-
 lim p hæc iniustas dicere possessiones, quas seculares habēt,
 pterq; eas, quas p scelerata incitamenta uestra cōtra omne ius
 & fas

Exemplum
Constantini
Magni.

X l. quæf. 1.
c. Sacerdoti-
bus XII. q.
1. c. futuram.
Histo. Eccle.
lib. 10. c. 2.
Histo. Tri-
part. lib. 2. c.
2.
Histo. Theo-
de. lib. 1. c. 11.
Oculus nes
quamad fas
crilegia respici-
ens.

In Musculi Præfationem.

& fas ab Ecclesijs & Monasterijs ui & sacrilego ausu rapuerunt, fuerit quidem & ante conciones uestras peccata multa in Clero, sed non sunt propter Cleri peccata tã impia uisquam in Germania à sæcularibus perpetrata sacrilegia, Vestrum est igitur hoc scelus. Cæterum de uestra defectione & inobedientia erga utramq; potestatem non opus est longa disceptatione, satis enim & Deo & hominibus nota est. Protestatus sum sæpe, rem mihi esse non cum Principibus & Magistratibus, sed uobiscum, contra quos mihi de doctrina & fide Ecclesiæ certamen est. Audi igitur nunc aperta rem sententiam meam, quàm tamen superiorum iudicio & correctioni semper subiectam esse uolo.

Musculi Crimina.

Dico sanete non solum impium et hæreticum infamèq; Apostatam, et castrorum Ecclesię desertorè ac transfugam, incestuosumq; maritũ, uerum etiam criminis lesæ Maiestatis & perduellionis reum. Quia contra uoluntatem Cæsaris Maiestatis & contra publicum eius Edictum, atq; etiam contra plerosq; Recessus Imperiales, prædicas damnatas hæreses, & obædientes antea deuotosq; Cæsaris Imperio populos mandatis ac Edictis eius contumaces atq; rebelles facis, & ad periculosam diuisionem, quæ per hæreses uestras in sacrum. Ro. Imperiũ itrepit, scelerato studio cooperatus es, populumq; Augustensem piũ olim & pacificum Clero que obseruantem, concitasti ad expellendum Clerum Catholicum è domibus proprijs. At dicis, Oportet Deo magis obædire quàm hominibus. Quid audio?

Falsa excusatio.

Ro. 13.

Nunquid Deo non obædit qui obædit Cæsari nostro, Principi Christiano & in fide Catholico? At non ignoras illud Apostoli, Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit, Tu autem resistis potestati, quia eius Edicta & mandata pertinaciter contemnis atq; transgredieris, Igitur & Dei ordinæ

In Musculi Præfationem.

ordinationi resistis, et per hoc certam & æternam damnationem tibi acquiris. Vane igitur obijcis nobis hic illud uerbum Apostolorum. Oportet Deo magis obædire quam hominibus. Hoc enim uerbum usque a deo te non releuat aut excusat a crimine perduellionis, ut bis potius reum te faciat. Reus es ante in facto, nunc et in uerbis reum te facis, quia per hec uerba Cæsaris nostrum impium et Deo contrarium facis, quasi non possis obædire deo, si obædires Cæsari. Quomodo potes igitur non ledere illius Maiestatem, quem uelut impium et deo, eiusque Euangelio resistentem habendum existimas. Neque item excusat te dictum illud Christi, Date Cæsari quæ sunt Cæsaris &c. Cæsaris enim sunt leges Impiales, at illæ prohibent hæreses semel damnatas iterum in questionem reuocare. Tu contra eas manifeste agis tot iam annis. Non das igitur Cæsari quæ sunt Cæsaris.

Act. 5.

C. de summa Trin. L. Nemo. Et de hæreticis per totum.

Hæc in te dico Muscule, non odij aut iræ affectu percutitus, non conuiciandi libidine motus, neque uindictæ appetitu concitatus, sed iustæ ac piæ rationis consideratione mature admonitus & inductus, Eo nimirum respectu, ut reliqui populi, quos in hæresis tuæ nassam pertrahere satas, rectius considerent quid sibi in religionis negotio sit agendum. Quantum ad tuam personam attinet mallem utique te in Ecclesia fratrem habere et amicum, quam ullo de crimine te accusare, quia si non esses a Satana per philautiam subuersus et in malo pertinaciter obstinatus, multum inter fratres in Ecclesiæ unitate, per Dei gratiam ædificare posses, Quoniam uero uicinis quibusdam populis à te periculum imminere dicitur, per hæc, quæ tibi nunc obijcio, crimina, eos fideliter admonere cupio, ut mature considerent, quid nam Deo & hominibus honeste respondere

Cur tot criminum reus agitur Musculus.

In Nuncupatoriam Musculi Epistolam.

queant, si talem tam infamē & criminosum Apostatam et
lupum sua sponte receperint, ut pium ac simplicem gregem
Domini ex Ecclesiæ Unitate in damnabile & tot iam seculis
in Vualdensibus & Vuiclephitis prædamnatum, schisma
hæresimq; pertrahat. Si putas tibi à me iniuriam, scilicet
lumniam fieri, ecce leges sunt & iudicia publica, uoca me in
iuris, nisi de ijs omnibus te conuincero criminibus quæ supra
tibi obieci, pœnam talionis subire non recusabo. Nouit cor
meum Deus qua id ratione faciam, An putas me ita demen
tem, ut temere & absq; causa uelim in me concitare tot do
ctorum ac disertorum hominum stylos & odia, totque Ger
manicæ populorum, qui seducti sunt, iras minasque & pericu
cula? Non sum ita demens petulansue aut procax quietis
que inimicus, Muscule, Lex Dei urget me, quæ ait in Deu
teronomio, Si tibi uoluerit persuadere frater tuus, filius mat
ris tuæ, aut filius tuus &c. non acquiescas ei, nec audias, nec
que parcat ei oculus tuus, ut miserearis & occultes eum. Ar
gitur inter nos de extremo tot Milium animarum periculo,
quod procul dubio longissime præponderat omnibus corp
porum terrestriumq; bonorum periculis, Non licet igitur
mihi per conscientiam ad omnia conuiuere, dissimulare, ta
cere & quiescere, Quemadmodum & in Osiandrum nup
per dixi. Si enim inhumanum est & contra proximi char
ritatem inofficiosum, periclitanti corporaliter in aqua aut
igne non accurrere & pro uiribus opem ferre, Quanto in
humanius est & magis inofficiosum, nihil curare nec occu
currere, ubi periclitantur tot milla animarum, quæ non
temporaliter, ut corpora, sed eternaliter peritura sunt, si ex
Ecclesiæ gremio in quamcumque hæresim pertractæ fue
rint?

Si qua ciuitas Imperialis, inscio & inuito Imperatore,
desit

Cur tot o/
dia in se con/
citat Coch/
læus.

Deut. 17.

deficeret sua sponte ad Venetos aut ad Regem Franciæ, Quam gra-
 Quis non improbaret eius factum? At centuplo grauius uecrimen
 peccatum esse crediderim, in fide & religione deficere pro- est, ad ullam
 pria sponte ab Imperatore Catholico ad Lutheranos aut sectam desis-
 Zuinglianos, quos ipse Imperator publico Edicto & Im- cere.
 periali Recessu solenniter damnauit. Nequaquæ enim ita
 damnauit Venetos aut Regem Franciæ, Leuius igitur for-
 ret peccatum, ad Venetos, aut ad Gallos, quæ ad Lutheranos,
 aut ad Zuinglianos, ab Imperatore in fide & religione desis-
 cere, quanto uilius & minoris momenti est corpus quæ anis-
 ma. Quod si adhuc apertius dicendum sit, arbitror equis
 dem grauius non esse peccatum, deficere ad Turcas, Tartar-
 ros aut Sarracenos quæ ad Lutheranos, Zuinglianos aut A-
 nabaptistas. Sub Turcis enim licet habere altaria, celebrare Turcis peio-
 missas, inuocare sanctos, honorare imagines, ordinare sacer- res sunt Ses-
 dotes, confirmare baptizatos, inungere infirmos, facere mis- tæ.
 sas pro defunctis, & id genus plura, quæ Constantinopoli
 & in Græcia passim sub Turcarum Imperio, à Christianis
 fiunt. At horum nihil retinere aut obseruare permittitur in,
 & sub impijs & perfidis sectis prædictis. Quare Turcis mul-
 to remissius erit in die Iudicij quàm illis, Non enim impie
 prætendunt sacrosanctum nomen Christi & Euangelij
 suis erroribus & impietatibus Turcæ, sicut faciunt istæ Ses-
 tæ, Quemadmodum Lutherus ipse de hoc impio prætex-
 tu acerbissime reprehendit ac damnauit iam olim seditio-
 sos rusticos. Nec poterit perfidiæ crimen tam iuste obij-
 ci Turcis, sicut his sectis. Turcæ enim in catholica Eccle-
 sia nunquam Christo nomē dederunt, nec in nomine Trinitatis
 baptizati sunt in Ecclesia, sicut contigit nouarū sectarum
 ducibus. O rem grauem & acerbam ac maxime horrendam, si
 quis recte oia hæc consideret, Quid poterūt obsecro hone-

In Musculi Præfationem.

Nova defes-
tio per Mu-
sculum.

Deficere à re-
ligione gra-
uius est quã
ab Imperio.

2. Pet. 2.

ste respondere uel Deo uel Cæsari nostro hi, qui ulro accesserunt te, Muscule, uirum tot criminibus & impietatibus infamem & per te ab obedientia tum Pape et Ecclesiæ, tum Cæsaris & Imperij perfide deficiunt: Fuerunt Maiores eorũ tantæ honestatis, ut te aut tui similem personam infamem, quæ secundum omnia iura probrosa & nullo honore digna censetur, ne ad mechanicã quidem artificia recepissent.

Hęc tu excusas, quasi leue sit peccatum, circa religionem ab Imperatore, cui præstita et iurata fide publice obstrictus sis, deficere, modo circa terrenas Imperij res obedientiam præstes, sicut noui nũc Sadducæi, corpora tantum peccare dicunt, non animas: Quis uero nõ clamaret, in eos uindicãsdum esse igne aut gladio, qui in terrenis Imperatori nostro præstantes obedientiam, in religione ad Turcas aut ad Iudæos deficerent? At iam supra dixi, remissius fore in die Iudicij Turcis & Iudæis quam istis sectis, quæ Christi & Euãgelij sacra nomina impie prætexunt & usurpant ad perpetranda sacrilegia & alia impietatis facinora, Et Petrus in posteriori epistola sua manifeste dicit, quod melius erat eis, nõ cognoscere uiam iustitiæ, quam post agnitionem retrorsum conuerti ab eo quod illis traditum est sancto mandato.

DE DISCORDIA INTER LUTHERANOS & ZUINGLIANOS Cap. III.

AIs Muscule, non uestra superstitione, sed nostra improbitate fieri, quod uocamini uel Zuingliani uel Lutherani, Ego autem uerius dico, id factum esse, nõ culpa nostra, sed ex uestra diuersitate in doctrina & rituum obseruatione, ac usu quotidiano publice. Quemadmodum testantur Luthericæ Zuinglij contra se inuicem libri. Recens quoq; editum recitauit supra testimonium Osiander, quod magna adhuc permanet inter uos discordia, non solum in

Osiander in
Zuinglianti
nebulonem.

extera

externis Ceremonijs, sicut tu dicis, sed etiam in doctrina, & quidem de præcipuis & maximis Ecclesiæ sacramentis, nempe de baptismo, de clauibus Ecclesiæ & de Eucharistia, Quis non uideat (inquit Osiander) miseros zuinglianos, cum argumenta nostra, quibus genuinum sensum uerborum Christi asserimus, confutare non possint, nec sua probare, talibus mendacijs rude uulgus excantare, & mentis impes efficere conari? Qui si uel scintillam spiritus sancti haberent, doctrinam suam tam impuris atque impudentibus mendacijs fulciendam esse non putarent. Hæc & id genus multa recens ædita uerba, non mea sed Osiandri sunt, Cum eo igitur litiga, si tibi displicent Muscule.

Quod autem ea negas, quæ ego ex Actis uestris, cum Luthero Vuittenberge habitis, & à uobis Francfordiæ ad Mosonum scriptis, recitauit, magna profecto est impudètia, de qua miror equidem, quod apud tuos saltem, qui tecum Acta illa composuerunt, non erubescis. Nega ut lubet, ego actorum illorum exemplar scriptum habeo, à R. P. Augustino Mario, Suffraganeo Herbipolensi, fœlicis memoriæ, ad me transmissum, Et Hagenoix uidi Autographum ea de re manu Phil. Melanchthonis mihi bene nota scriptum, Qua igitur conscientia negas nunc publice, quod tot testibus auctum esse constat.

Videmini igitur mihi esse socij eorum, qui apud Esaiam dicunt. Percussimus fœdus cum morte, & cum Inferno fecimus pactum, flagellum inundans cum pertransierit, non ueniet super nos, quia posuimus mendacium spem nostram, & mendacio protecti sumus. Vere fœdus percussistis cum morte, qui tot Milia animarum per schismata uestra hæresesque iam olim damnatas, æternæ morti obnoxias & ad dictas facitis, & mendatia rhetoricæ calliditatis spem ue-

Mul acta
propria negat.

Sectarum spes
in mendacijs
Esa. 28.

De Discordia inter Luth. & Zuing.

stram ponitis. Tu igitur Muscule (non ego) astutam agis ipse uulspeculam, dum discordias uestras palliando dissimulas, & falsa excusatione tantum ad externas ceremonias referri iubes.

DE VRBE ROMA A S. HIERONYMO laudata. Caput. IIII.

Non nego Romam typice aliquando dictam esse Babylonem, quando sub Idolatris Imperatoribus ebrata sanguine Martyrum Christi, & idolorum uarietate confusa, Sed longe aliud nomen habuit postea sub Imperatoribus Christianis, Romanisque Pötificibus, Id quod ipsius Hieronymi (quæ calumniose opponis Romæ) uerba clare testantur, quæ tu ipse recitas. Sed ad teloquar, inquit, quæ scripta in fronte blasphemiam, Christi confessione delecti, urbs potes, Vrbs Orbis domina, urbs Apostoli uoce laudata. Sunt ne hæc criminantis uerba? Subtilis uis uideri Muscule, & non uides hæc laudis potius quam uituperij esse uerba? At dices, in sequentibus eam uituperari. Audiamus ergo sequentia. Interpretare (inquit) uocabulum tuum, Roma aut fortitudinis nomen est apud Græcos, aut sublimitatis iuxta Hæbræos. Serua quod diceris, Virtus te excelsam faciat, non uoluptas humilem, An hæc uituperationis sunt uerba? totus profecto per impium in Romam odium æreus es, si ita iudicas. Sed addis adhuc plura. Maledictionem (inquit) quam tibi saluator in Apocalypsi comminatus est, potes effugere per pœnitentiam, habens exemplum Niniuitarum. Hæc certe Hieronymi uerba nihil contra Romam faciunt. At hic protinus subiungis ac petis, ut doceam uos, quando post Hieronymi tempora maledictionem hanc per pœnitentiam Roma

Verba Hieronymi in laudem Romæ.

Pœnitentia Romæ sæpe acta.

Roma effugerit. Sed si oculos uidendi haberes, mox uideres in Leonis I. & Gregorij I. sermonibus & epistolis, quæ sæpe egerit post Sancti Hieronymi obitum pœnitentiam Roma. Quod quæso aliud est officium Pœnitentiariorum tum ad S. Petrum in Vaticano, tum ad S. Iohannem in Laterano, nisi audire pœnitentes, & confessione peccatorum audita, eis opera pœnitentiæ salubriter iniungere? Dic tu mihi uicissim Muscule, quando post obitum Hieronymi Roma unquæ sine Pœnitentiarijs fuerit, Exceptis XL. diebus, quando in bello Iustiniani Imperatoris contra Gothos, incensa ac penitus desolata extitit. Non uituperauit igitur Romam Hieronymus, quando ad pœnitentiã eam adhortatus est, Quis enim tam sanctus est, ut pœnitentia non egeat? Non fuit ergo Hieronymus contra Romam, quam dixit Orbis dominam & Apostoli uoce laudatam, Nec Roma contra Hieronymum.

Quare improbus mendaxque cauillus est & impudens calumnia, ubi ais, Roma uestra quem uiuum expulit, mortuum colit, Non enim expulit eum Roma, sed ipse sua sponte Romam dimisit, ut in terra sancta, ubi steterat pedes Domini, & pœnitentiam ageret pro peccatis suis, & sacram scripturã clarius intelligeret, Neque colit eum Roma, tanquæ idolum aut nouum Deum aliquem, sicut calumniã ini uos Hagioma stiges & pietatis nostræ erga sanctos Dei osiores & rosiores Rom. 3. impij, sed colimus eum ut hæredem Dei & cohæredem Christi, sicut docet nos Apostolus ille, cuius uoce laudata est Roma, Romanorumque fides approbata, quam in uniuerso Mundo annunciari dicebat. Quis igitur es tu Muscule, arrosor maledice, atque etiam maledicte, ut reprobes Romam, quam laudauit Apostolus, sicut ex Hieronymo tu ipse testaris? Quare nullus uestrum respondet mihi de impia

Calumnia
in Romã &
in Hiero.

Musc. con-
tra Paulum:

De Vrbe Roma

impia in Hieronymum calumnia Lutheri circa Homou-
sion: Quanti autem fecerit sanctus ille fidem Ro. Ecclesie,
eamq; totius Oriētis Ecclesijs prætulero, recitauit uobis sepe
ex ipsius ad Damasum Papam Epistolis, Vos autem ad re-
non respondetis, uanis calumniarum arrosionibus scurrili-
ter occupati.

DE ALTARIBVS CHRISTI
in Ecclesijs. Cap. V.

Plura Christi
altaria Cō-
stantinopoli
quàm Augu-
stæ:

INDigne accipis, Muscule, qd dixi pertuas potissimum in-
temperies infansiasq; plusq; Turcicas factum esse, ut hoc
die plura sint Christi altaria Constantinopoli quàm Augu-
stæ. Dixi, fateor, sed dixi condolenter, Dolet enim mihi, tã-
tum tibi complicitibusq; tuis in pulcherrima ciuitate Augu-
steni licuisse ac permissum esse, ut uere dicere possimus, Cō-
stantinopoli, ubi dominant Tarcæ, plura esse altaria Christi
quàm Augustæ, Non nego equidem Constantinopoli præ-
dominari Machomericam impietatē, Vere nihilominus ala-
firmo, plura illic esse altaria Christi quàm Augustæ, Quæ
admodum Romæ, olim temporibus Domitiani, Traia-
ni, Decij & Diocletiani prædominabat utiq; impietas Ido-
latriæ, Multa nihilosecius erant & Christi templa atq; alta-
ria Romæ illis tēporib. in quib. Martyres & alij Christiani
Christū colebāt. Inuenies (credo) Augustæ mercatores at-
liquos, qui Constantinopoli fuerint, Ex ijs ergo interroga,
quot nam habeant illic altaria Veneti, quot Genuenses, qd
Rhagusiani, quot Græci, & eorum magnus Patriarcha, a
quo etiam Græci, qui Venetijs habitant, sacerdotes petere et
recipere solent, ad suorum altarium, quæ Venetijs habent,
ministeria peragenda.

Hanc

Hanc ergo horrendam ignominiam & infamiam tuis Muscule inanijs plusquam Turcicis debent Augustenses acceptam referre, quod Christiani uere dicere possunt & Imperatori & cunctis alijs regibus & Principibus Christianis in omni natione, quod plura sint hodie altaria Christi Constantinopoli quam Augustæ. Item quod tutius est sacerdotibus Christianis, Christi sacrificium offerre Constantinopoli quam Augustæ. Item quod plures celebrantur missæ pro defunctis & pro pace illic quam istic. Item quod omnia Ecclesiæ sacramenta illic melius administrant quàm istic. In summa quicquid ad ueros Christianos pertinet, uerius repetitur nunc Constantinopoli quàm Augustæ. Non ad populû Augustensis iniuriâ hæc dixerim, sed ad confundendas superbie tuæ gloriationes, ut aperiât oculos ij qui à te seducti sunt, & uideant, in quantum damnationis & infamiæ barathrum à te uisceribus complicibus sceleratissime sint ex Ecclesiæ sinu abducti, conuertanturque foeliciter & agant poenitentiam ac prima (ut ait in Apocalypsi Iohannes) operantur uos, facti nobiscum unanimes in una domo Dei sicut ante uos fuerunt, & omnia schismaticorum conuenticula deseruant, Non sint Zuingliani, non Lutherani, non Anabaptistæ, non Euangelici uoce tantum, sed simpliciter Christiani, sicut nos sumus, & sicut ipsimet antea & maiores eorum multis sæculis semper fuerunt. Negare enim non potes, fuisse per uos novos concionatores intra XX. annos plures introductas aut per dissidia uestra exortas Augustæ sectas contentiosas & in fide erroneas, quam in sexcentis annis antea fuerunt. Testis est mihi Deus scrutator infallibilis cordis & renum, quod nihil horum dico contra conscientiam propriam, sed firmiter credo, cuncta sic esse & ita habere ut dixi, utinam mentirer potius in hisce dictis, liber

Quanta per
Musculum
infamia.

Apoc. 2.

Sectarum di
uersitas in
ducta.

De Altaribus Christi

ter enim propter tot animas aut iam perditas aut breui per-
dendas, si non respuerint, uellē hanc de mendacio ignomi-
niā ferre, Tantum abest, ut gloriam ex ijs quærere cupiam.

**Impudens
Musculi nes-
gatio de alta-
ribus,**

Tu uero Muscule tantæ es hic improbitatis & impuden-
tię, ut contra manifestum factum, quod omnium qui intue-
ri uolunt oculis patet, non erubescis dicere, Non esse ullum
Christi altare apud Augustanos abrogatum. Vidi equidē
oculis meis, quid à uobis impie perpetratum sit in pulcher-
rimis Ecclesijs Augustæ, in Cathedrali B. Virginis, S. Vla-
rici, S. Mauricij & in plerisq; Monasterijs, ubi omnia diru-
ta & solo æquata sunt altaria, Quæ utiq; Christi, non
Iouis aut Veneris aut Baal, fuerunt. Dicimus quidem san-
ctorum quoq; altaria, ut Petri, Iohannis, Katherinæ, Bate-
bare &c. sed aliā ratione quam altaria Christi. Non enim sa-
crificatur apud nos ullo in altari Beate uirgini, aut Sancto
Petro, aut ulli sanctorum, sed soli Deo in omnibus. Dixi
enim tibi ex Augustino, nulli sacrificandum esse creaturæ,
C. ij Dixi ex eodem contra Bullingerum tuum, quod nulli
martyrum, sed ipsi Deo martyrum, quamuis in memoria
martyrum, constituamus altaria. Christi ergo altaria dicim-
us, tum quod in eis offertur Christo, ut domino & Deo
nostro, tum quod in eis ipsemet Christus sacerdos est & sa-
crificium, Sanctorum autem altaria dicimus, non quod
in eis offeratur aut sacrificetur ipsis sanctis (quod non licet,
quia creaturæ sunt & ipsi) sed quod in memoriam eorum
consecrata sunt huiusmodi altaria. Hæc non ex me confin-
go, sed ex Augustino uobis recitauī.

**Aug. 10. lib.
de ciui. Dei.
Et 20. lib.
contra fau-
stum.**

**Zuingliani
nullum ha-
bent altare.**

Addis & aliud mendacium, dicens. Nostra Ecclesia tot
etiamnum habet altaria, quot ad dominici corporis & san-
guinis mysterium necessario requiruntur. Intelligo hic Mu-
scole uulpinam tuam astutiam, qua decipis tuos, qui inter
ment

De Altaribus Christi

mensam & altare non discernunt. Cum autem Græce doctus sis atq; etiam Hebraice, nō potes ignorare, altare ubiq; apud illos ab oblatione & sacrificio nomen habere. Nam ^{θύσια} Thyfia Græcis idem est quod nobis sacrificium, uictima aut hostia ^{זבחים} Thyfiasterium idem quod altare. Hebræis quoq; altare ^{זבח} Mis beach dicitur à uerbo זבח Zabach, Quod est sacrificare, immolare, mactare. Quos niam uero uos Augustæ in mensis uestris nullum agnosctis aut peragitis sacrificium, nullam hostiam aut uictimam, non recte dicis eas altaria. Cum igitur nullum prorsus in cœna uestra faciatis sacrificium hostiamue aut oblationē, nullum prorsus habetis altare.

Falso itaq; & fraudulenter dicis, tot etiamnum habere uos altaria &c. Quia nullum prorsus habetis, Nam tu ipse paulo post ita dicis. Nos, ut contenti sumus uno Christo, & unius Christi sacro sanctissimo mysterio, ita pluribus aris opus non habemus, sed una Dominica mensa contenti sumus. Dic mihi hic quæso uulpine arrosor, cur potius dicis nunc una dominica mensa quam una dominica ara, Cum differentiam hic statuas inter nos & uos in eo, quod nos plura, uos unum habeatis altare? Magis enim proprie diceres, pluribus aris opus non habemus sed una dominica ara contenti sumus, quam sic, sed una dominica mensa contenti sumus. Cum igitur neges sacrificium uictimamq; & oblationem ac hostiam in cœna uestra, falso gloriaris de altaris unitate, Quia non unum sed nullum prorsus habetis altare, Quia ubi non est sacrificium aut oblatio, ibi nullum est altare.

Quod autē petis à me, ut ostendam uobis exemplar ueteris Ecclesię, quod multitudini altarium, eidorum (ut tu nō uo more dicis) ac sacellorum patrocinet, faciam id lubens,

Vulpina
fraus Mus
sculi.

De Altaribus Christi

Quæ altaria
reprobantur
à prophetis

prius tamen nequiciam tuam, qua contra altaria nostra obijcis aliquot scripturæ locos ex prophetis, redarguam. Impe-
pie sane obijcis nobis altaria Baal et aliorum Idolorum, quæ
reprehendunt prophetæ, Nos enim nequaquam talia habemus
altaria, qualia detestantur prophetæ in Israel & Ephraim,
Dixi enim supra ex Augustino nos uni Deo sacrificare in
altaribus nostris, Non multiplicamus Deos aut Idola in
altaribus nostris, sicut tu fraudulenter per impiam
calumniam nos arguis ac maligne traducis.

Vni deo
plura poni
altaria.
Exo. 27. &
30.
Psalm. 87.
3. Reg. 19

Quod autem uni Deo plura liceat altaria ponere, testatur
aperte scriptura, in plerisque locis, Præcepit enim Deus ipse
Moyse in monte Synai, ut duo faceret altaria, unum hostiarum,
alterum Thymiamatis. Et David in spiritu ait, Altaria tua
Domine uirtutum. Item Helias propheta sic inquit ad
Deum, Altaria tua destruxerunt, et phetas tuos occiderunt.
Ex his facile intelligis, non esse impium, uni Deo plura con-
struere altaria, Ecce habes iam scripturas de altarium plurali-
tate. Nunc exempla quoque superaddam de antiquissimis
(de quibus modo constat) Ecclesijs. Negare profecto non
potes honeste aut rationabiliter, antiquissimas esse in Ger-
mania Ecclesias, quæ trans Rhenum sunt Colonia, Treueris,
& Moguntia, Quæ enim cis Rhenum sunt, longe sunt re-
centiores, Quandoquidem Cornelius Tacitus de Germani-
a scribit, suo tempore nullas in Germania (hoc est, Cis Rhe-
num) fuisse ciuitates. Inspice igitur, si libet, diligenter Consi-
tini Magni matrisque eius Helenæ magnificas temporum scrip-
turas, quæ adhuc hodie durant, Colonia, Treueris, et Rome,
ubi utique plura in uno templo inuenies altaria, atque etiam diuersa
in ijs sacella, non solum in planicie supna, sed etiam in cryptis sub
terra, Quod si hæc remotius posita esse causeris, ostēda tibi
propria

Antiquæ in
Germania
Ecclesiæ

propinquius extructam Moguntiaæ ædem uetustam, quæ
 S. Gothardi uulgo dicitur, proxime ædem Metropolitanæ
 Ecclesiæ, in qua sane ædicula & inferne & superne conspi-
 ciuntur plura altaria, eaq; uetustissima, Quorum tria super-
 ne, non longe ab inuicem distantia, dicuntur iuxta ritum
 Græcorum extructa, bene alta, & parum ampla. Non infir-
 mior tamen, intra proxime lapsos CCCC. annos uehemen-
 ter multiplicata fuisse altaria, magis quàm antea, Quod in-
 de accidisse puto, quia rarius quàm antea communicare cœ-
 perunt Laici, quorum negligentia per sacerdotum sacrifi-
 cia pie supplenda in pluribus altaribus uisa est. Hic satis mis-
 eri fuerit, impietatis te conuicisse, qui tot Christi altaria an-
 tiqua sacrilego ausu destruenda cœsuisisti contra ius & fas at-
 que etiam contra Ecclesiæ ueteris obseruationem antiquis-
 simam, absq; omni autoritate exemplo & ratione.

Cur multis
 plicata sunt
 altaria.

DE SACERDOTIO QVO- dam cunctis Christianis Communi. Cap. VI.

Hic nimis improbum ac procacem agis Momum Mus-
 scule, Vbi cum de re ipsa nihil habeas quod carpas aut
 repræhendas, uerba captas & uerbosè contendis de uno aut
 altero uerbo à me neglectim prolato. Repræhendis itaq; me
 quod dixi, sermonem tuum priorem de duplici agere sacer-
 dotio. Hoc tu negas, contra sensum cuiuslibet lectoris, Ma-
 nifeste enim ibi de duplici loqueris sacerdotio, quorum
 unum affirmas, alterum negas. At dicis, qd hoc quis agere di-
 catur, quod uel efficere uel probare conatur, At nullus
 Grammaticorum unq; ita restrinxit hoc uerbum Agere ad
 hanc unam significationem, quàm tu dicis, Vsq; adeo enim
 multæ recensentur huius uerbi significationes in Calepino

Agere.

De sacerdotio cunctis

& alijs Dictionarijs, ut tædeat me nunc omnes perlegere. Audi ergo, quid de hac repræhensione tua scripserit ad me hisce diebus uir quidam egregie doctus. Quid nunc dicam (inquit) de alijs huius noui sophistæ, aut Sycophantæ potius, calumnijs, cum ita ludit uerbosissime in discrimine sacrificij proprii & improprii, cum uerbum Agere cauillatur, & adstringit pro suo commodo significationem generalitatis &c. Ego certe simpliciter absq; omni fraudis aut calumniæ intentione dixi, qd sermo tuus de duplici agat sacerdotio. Agat inquam, hoc est, loquatur aut tractet. Nec uideo, in quo hic peccauerim. Agis enim ibi de duobus, quorum unum approbas, alterum reprobas.

Captator calumniarum.

Quod autem dicis, me de quæstiuoso tantum agere sacerdotio, & ueri sacerdotij, quod omnium Christianorum est, nulla cura tangi, manifesta est calumnia, quia tibi dolet, qd ego de isto generali sacerdotio plura scripturæ loca indicauim quàm tu fecisti. Rapis et hoc uerbum meum in calumniam, qd dixi, de hoc generali sacerdotio non opus esse longè inter nos contentione, cum nos Catholici omnes id conuitemur, nec ullus nostrum id unq; negauerit. Tu hæc uerba huc detorques, quasi hanc populo Christiano dignitatè inuideam & obscuratam uelim, Quod ne per febrim quidè somniaui unq;. Cauillaris & contra hoc, qd dixi, nos illud confiteri & non negare. At eadè ratione cauillari possis contra Euangelistæ uerba ista, Et confessus est et non negauit. Ego ne multum temporis impendam & inaniter perdā circa huiusmodi cauillationes tuas, usq; adeo futiles ac uerbosè procaces. Dicis mihi hic ita, Quos dabis mihi tuos & tuorum libros de hoc Christiano sacerdotio: De quæstiuoso autè & ficto uestro sacerdotio æditos libros quot plaustris carpi ferriq; posse putas. Respondeo Muscule, & me & meos in Ecs

Ioh. i.
Scripta Catholicorum de utroq; sacerdotio.

in Ecclesia Catholica fratres & confortes, De utroq; scripsisse sacerdotio, Testes sunt libri sanctissimi uiri Iohannis Fischeri Roffensis nostris tēporibus in Anglia Episcopi, Testes item libri eximij Theologi Clichtouei in Gallijs, Alfonso in Hispanijs, Principis Carporum in Italia, ut de Coloniēsis Libus Louaniensibusq; & reliquis in Germania preclare doctis ac pijs Theologis hic nihil dicā. Ego certe ante años 24 hac de re scripsi non nihil Teuthonice contra Lutheri librū, quem ad Germanicam aediderat Nobilitatē, Et ante annos sex, cum defuncto Saxonix Duce GEORGIO. sanctæ ac æternæ memorię pio Principe ab Ecclesia Misnensi exulare cogrer, scripsi de ordinatione Episcoporū libellū contra nouas insanias uestras, in quo sane in aliā multa sic dixi. Duplex etenim est sacerdotiū in Christianismo, unū generale & cōmune omnibus Christianis, De quo Petri & Iohannis dicta supra citata intelligi debent. Omni, n. Christiano conuenit, sacrificium Deo offerre spiritū contribulatū, cor contritū & humiliatum Psal. 50. sacrificiū iustitię, Psal. 4. sacrificiū laudis Psal. 49. De quo & Apost. ait Heb. 13 Per ipsum ergo offeramus hostiā laudis semper Deo, id est fructum labiorum confitentiū nomini eius, Adduxi et alia quedā scripturę noui testamenti loca, quę hic breuitatis gratia omitto. Alterū uero (dixi ibidem) est sacerdotiū speciale & externum, quod per Episcopum legitima ordinatione confertur. De quo Apostolus ait Heb. 5. Nec quisquam sibi sumit honorem, sed qui uocatur à Deo tanq; Aaron. Sicut & in ueteri lege, Duplex erat sacerdotiū, unum generale & omnibus Israelitis cōmune. De quo scriptū est Exo. 19. Vos eritis mihi in regnum sacerdotale, & gens sancta. Alterū speciale, & filijs Aaron proprium, De quo ad ipsum Aaron dictum est, Num. 18. Tu autem & filij tui custodite sacerdos

Verba Cōchleide utroque.

De sacerdotio communi

sacerdotium uestrum, si quis externus accesserit, occidetur.
Hæc ibi.

Mendacia
Musculi.

Incredibilia
credunt nūc
sectæ.

Ex quibus facile patescit, me recte dixisse, q̄ impudenti mendacio dixeris, De isto generali Christianorum sacerdotio antea neminem sciuisse quicq̄, Tu autem pergis adhuc impudentius alia super addere mendacia, nempe q̄ minus quoq̄ Episcopi ante hæc tempora Ecclesiæ incognitum fuerit, & neminem antea sciuisse, q̄ Paulus prohibitionem matrimonij & escharum dixerit esse doctrinam dæmoniorum 1. Timo. 4. Et q̄ os Domini dixerit, frustra colunt me docentes doctrinas & mandata hominum, Addis deniq̄ & hoc uniuersale mendacium, q̄ possis huiusmodi innumera exempla proferre, De quibus olim nihil fuerit cognitum Ecclesiæ, quantumuis in scripturis manifestissime sint expressa. Ergo ne obtenebratum fuit perpetuo per M. D. annos lumen intellectus tot sanctorū patrum, donumq̄ scientiæ & pietatis eis subtractum, ut tot scripturæ loca tam expressa intelligere aut cognita habere non potuerint? Quis obsecro tam cæcus & iniquus potest esse iudex religionis & Ecclesiæ, ut dicat aut credat, Spiritum sanctum ea paruulis humilitate sanctis patribus abscondisse tot sæculis, & reuelauerit nunc demum superbissimis & scientia linguarumq̄ peritiis inflatis Apostatis uerum & genuinum tot scripturæ locorum intellectum impijs peccatoribus, hæresi, perfidia incæstuq̄ & rebellione infamibus & pollutis? Cætera quæ uerbosè contra me ex Teuthonico tuo recitas, lubens prætereò, frivola enim sunt. Verbi gratia, q̄ dixi, in scripturis cum tu Teuthonice dixeris, in scripturis noui Testamenti, Et q̄ tu de nomine tantum, non de re & operatione sacerdotij locutus fueris. Siue ita sit, siue non sit, malo equidem negligentia huius (non tamen calumniæ, quam tu falso imputas

putas hic mihi) culpam agnoscere, quam Teuthonica tua nunc iterum relegere, & inquirere in ijs, an hic uerum dicas, usque adeo tædiiuit me, scurriles illas uerbositates uel semel ad finem usque perlegere. Neque satis recordor, an uel semel omnes perlegerim, tanto grauabar tædio.

DE SPECIALI NOUAE legis sacerdotio. Cap. VII.

EThic non parum tædij generat mihi maliciosa tua uerbositas, quæ conuicijs & ambagibus rem, quæ tangenda erat, eludit, probaui equidem ex Euangelio, Christum esse legisse duodecim Apostolos & LXXII. discipulos, Hos presbyterorum, illos Episcoporum tenuisse dignitatē et officium, affirmant sancti patres & cōmunis schola Theologorum, Adieci ex Concilijs, & ex S. Ambrosio, Episcopos dictos fuisse sacerdotes. Tu cum id negare non possis, dicis eos alia ratione dictos fuisse sacerdotes quam dicuntur sacerdotes nostri. Cum autē concedas mihi, non omnes Christianos fuisse Apostolos, Apostolos autem fuisse sacerdotes, nonne per hoc concedis mihi speciale in noua lege sacerdotium, quod non sit omnibus Christianis commune.

At dicis, illud alterius fuisse generis, quam sit sacerdotiū nostrum, Videamus igitur, quomodo alterius fuerit generis sacerdotium ueteris Ecclesiæ quam est Ecclesiæ nostræ. Græcis (inquis) dictus est *ιερευς*, id est, sacrorū minister, *ιερωποιος* sacris operans, Cum igitur Apostoli & seniores sacris uacarent mysterijs, quid uenit eos sacerdotes uocari? Recte sic dicis Muscule, Quoniam uero nostrorum quoque episcoporum & presbyterorum præcipuum opus & officium est, sacris mysterijs & diuinis rebus

Nō alterius generis fuit sacerdotiū ueteris Ecclesiæ quam est præsentis

De Speciali Sacerdotio

Vacare re-
bus diuinis
sacerdotes,

uacare, sicut testantur sacri Canones atq; etiam leges Imperiales. Quid quæso uetat eos uocari sacerdotes?

At dicis eos hodie prophanis uacare rebus, non diuinis. Esto, quod aliqui abutantur officio suo, Ideoq; neq; Episcopi, neq; sacerdotes digne uocentur. Quid obstat hoc bonis Episcopis & presbyteris (qui pie ac studiose sacris uacant rebus) quo minus sacerdotes uocentur? At uos scelerati facrarum rerum uastatores, eos præcipue sacerdotes, qui in Carthusia alijsq; monasterijs deuotissime sacris mysterijs diuinisq; rebus uacant, persequimini, & propter Apostasiam uestram exterminare conamini. Dic mihi igitur, cur neges eos iure sacerdotes dici, qui præ alijs hominibus tantopere sacris uacant?

Sacerdotes
temporibus
Apostolorum.

Si ergo ministris Ecclesiæ cœptum est (ut ais) post Apostolorum tempora tribui hoc nomen sacerdos, Cur tu reprehendis hodiernos in Ecclesia Catholica Dei ministros Episcopos & presbyteros dici à nobis sacerdotes? Ego autem ex Dionysio Ignatioque & ex Clementis Anacletique epistolis probaui, Episcopos & presbyteros etiam Apostolorum temporibus dictos fuisse sacerdotes, Quid ad eorum dicta respondisti uerbosissimus alioqui disputator?

Cōsecrati
sacerdotes un-
ctionem
Apostolorum
temporibus

At dicis, illos priscorum tempore non fuisse sacerdotes unctione alijsq; Ceremonijs ab Episcopo, ut nunc fit, consecratos, Sed falsum te dicere conuincit in Ecclesiastica Hierarchia Dionysius ubi de unctione & de Ceremonijs proflixè tractat. Neq; tu & omnes complices tui poteritis ostendere certum tempus post Apostolos, quo cœptum sit, consecrare & ordinare sacerdotes ijs Ceremonijs, quibus consecrantur adhuc hodie, Neq; item certū demonstrare tempus potestis, qm̄ cœptū sit in missa hostiā aut sacrificiū offerre. Sceleratissime enim deceptus fuit à Vuittenbergen-
bus

sibus Dux Saxoniae Elector Fridericus, quando petijt ab
 eis, ut indicarent sibi certum tempus, quo cessasset missa A-
 postolica & inceperit missa Papistica, Quemadmodum et
 tu id nunquã demonstrare poteris. Aut si confidis, attenda,
 & profer nobis certum sæculum saltem aut annum, in quo
 aliter sacra peragere cœperint Papistæ (ut nos uocas) quã
 ea peregerunt Apostoli & eorum successores. Quando id
 efficias Muscule? Ad Kalendas Græcas scilicet. Ego enim
 cōtrarium semper, Deo bene iuuante, ostendere potero ex
 antiquissimis Apostolorum discipulis, Dionysio, Clemen-
 te, Anacleto et Ignatio qui nobis contra uos de oblatione et
 sacrificio testificantur in sacrorum peractione. Et post eos
 antiquissimi Ireneus, Tertullianus, Cyprianus, & post hos
 reliqui oēs cōtinua serie et successione usq; ad nos, qui ab illis
 uelut per manus accepimus, sufficiat autem hic breuitatis
 gratia ex Dionysio pauca referre, quibus aerea frons tua
 repercutiatur ut erubescat modicum.

Ut ostendatur (inquit) sacerdotij nostri perfunctio, inor-
 dinata omnia & in composita atq; confusa, ab se arcere sem-
 per atq; cohibere. Ornatum uero atq; ordinem & grauitatē
 in proportionibus sanctorum ordinum suorum exhibere.
 Ex his cognoscit lector, quid per uos Apostatas moliat
 Sathanas, Nempe ut reiecto ab Ecclesia sacerdotio tollatur
 ornatus ordo & grauitas, omniaq; siant inordinata incom-
 posita & confusa.

Quam impie uero ac mendaciter dicas Muscule, olim
 sacerdotes non fuisse ab Episcopo unctione consecratos, idē
 docet Dionysius in eodem capitulo, sic dicens. Etsi enim à
 sacerdotibus quædam perficiuntur uenerabilia signa, nun-
 quam tamen diuinam regenerationem sine sacratissimo
 consummabit unguento, Neq; sacrosanctæ communionis sa-
 cramenta

De Missa
 qua stio dus
 cis Friderici
 Elect. Saxo.

Oblatio &
 sacrificiū in
 missa sem-
 per fuit.

Dionys. de
 Eccle. hier.
 cap. 5.

Antiquitas
 unctionis.

De Speciali Sacerdotio.

cramenta perficiet, nisi signis tanti mysterij altaribus uenerandis impositis. Ne ipse quidem sacerdos erit, nisi Pontificalibus officijs ad hoc fuerit promotus. Ecce Dionysius, Apostolorum Pauli & Iohannis discipulus, uocat unguentum sacratissimum, quod uos Apostatae uocatis rancidum oleum.

Reprobatio
nouæ ordi-
nationis.

Et sacerdotem esse negat, qui non fuerit ad hoc Pontificalibus officijs promotus. Vos autem reijcitis nunc sacerdotum ordinationes quas faciunt Episcopi, & manus imponitis quibuslibet ex plebe blateronibus, ut sint Ecclesiarum repente pastores, qui nullos ab ullo Episcopo ordines receperunt. Quod ante in Ecclesia Catholica nunquam fuit factum.

Sacerdotium
quod offert.

At dicis, hunc Dionysium, sicut & Epiphanium, non de missatico (ut uocas) loqui sacerdotio, sed de alio. De quo ergo? De eo, inquis, quod Euangelium annunciat, non de eo quod offert & sacrificat. Ego autem iam pridem in quinta Philippica uobis obieci clarissima eius uerba de eo quod offert. Sic enim ait. Sacerdos, quod hostiam salutarē, quæ supra ipsum est, litet, se excusat, ad ipsum primo decenter exclamans, Tu dixisti. Hoc facite in meam commemoratio- nem. Quid uos ad hæc respondistis?

Diony. de
Eccle. Hier,
cap. 7.

Improbatio
controuersia de
Dionysio.

At dicis, de hoc Dionysio controuerti adhuc, sed non re fert, quod uos controuertitis, qui sine fronte superbe omnia negatis quantumuis certa & antiqua, quæ contra nouas opiniones uestras faciunt, Da nobis alium Dionysium si potes, qui sic descripserit Petri & aliorum Apostolorum (quibus & ipse interfuit) præsentiam in obitu Mariæ uirginis Dei genitricis, & epistolam miserit ad Iohannem Apostolum & Euangelistam in Pathmo exulantem, & 25. annorum fuerit, quando Christo in cruce pendente uidit Eclipsim supernaturalem, constitutus tunc in Heliopoli, urbe Aegypti.

De diuini,
no. 3

Aegypti. Si non potes indicare alium, recipe nobiscum hunc qui solus ista scripsit, & agnosce, quàm impie neget sacerdotium nostrum quod offert.

DE FIDE ET SEDE

Petri Apostoli. Cap. VIII.

NEgas item pari impudentia & procacitate S. Petrum Romanæ Ecclesiæ sacerdotem fuisse, Quod ego tibi ex Ambrosio obieceram. Quod Petrus (inquis) Ro. Ecclesiæ sacerdos uel Episcopus, sicut traditur, fuerit, ne hoc silentio agnoscere uidear, cum bona tua gratia ma fiducia dico, nec tibi ne cuiquam aliq̄ ex uestris probatu possibile est. Paulum Ro. Ecclesiæ Apostolum agnosci mus, Petrum nequaquã, Quem testimonio Pauli liquet Apostolum fuisse Circumcisionis, non Gentium. Hæc tua sunt Muscule uerba, quæ uix protulisse ausus fuisses, credo, si meas legisses probationes, quas olim scripsi per Quatuor libros contra Velenum, qui pari furore negabat Petrum Romæ unquã fuisse. Aut si eum saltem legisses libellum, quẽ pro Hieronymo Emsero contra Lutherum (qui pro magno habebat mendatio, Petrum 25. annis Romæ Episcopatum tenuisse) scripsi. In hisce enim scriptis tam multas uariasq̄ ac firmas ex omni testimoniorum genere probationes adduxi, ut nemo, nisi ferreæ frontis sit, negare aut cõtra dicere ullo honesti aut ueri prætextu queat.

Hic breuis esse cupiens, paucissimas referam, Vnam sane ex scripturis Pauli, quem mihi obiicis, alteram ex patribus, tertiam ex legibus, Quartam ex historijs, Quintam ex rerum ipsarum euentia. Etenim Paulus ad Romanos scribens, sic ait mox in principio. Primum quidem gratias

Quinq̄ probationes de sede Petri. Romæ sunt data.

De fide & sede Petri

ago Deo meo per Iesum Christum pro omnibus uobis, quia fides uestra annunciat in uniuerso mundo. Iam dic nobis Muscule, si potes, quis nam Romanos eam fidem, quae sic annunciebatur & laudabatur in uniuerso mundo, docuerit, antequam ad eos scripsit Paulus. Certum est sane, quod non docuerat eos illam Paulus ipse, quia clare testatur mox post iam dicta ipsius uerba, se rogasse Deum, ut prosperum haberet iter ueniendi ad eos, sequi desiderasse uideri eos, & consolari in eis per eam quae inuicem erat fidem suam & illorum.

Pauli testis
monium pro
Romanis con-
tra nouas heres-
ias.

Et in fine eiusdem ad illos epistolae rursus ita ait post longum salutandorum catalogum. Rogo autem uos fratres, ut obseruetis eos, qui dissensiones & offendicula, praeter doctrinam quam uos didicistis, faciunt, & declinate ab illis. Huiusmodi enim Iesu Christo Domino nostro non seruiunt, sed suo uentri, & per dulces sermones & benedictiones seducant corda innocentium. Vestra enim obaerentia in omni loco diuulgata est, Gaudeo igitur in uobis, sed uolo uos sapientes esse in bono, & simpliciter in malo. Haec uobis Paulus, quae certe te tuique similes Romanos. Ecclesiae perfidos & rebelles Apostatas grauius perstringunt, qui tot dissensiones & offendicula, praeter, immo & contra doctrinam quam Romani didicerant, facitis, non Christo Domino, sed uentri uestro seruietes, ac tot innocentium & simplicium corda seducentes.

Non Paulus
sed Petrus
primo docuit
Romanos
fidem & obaerentiam.

Ex hic autem Pauli uerbis non solum fides (de qua in principio dixerat) sed etiam obaerentia Romanorum in omnino loco diuulgata iam erat, antequam ad eos Paulus uenisset. Dic ergo nobis Muscule, quisnam docuerit eos ante Paulum fidem & obaerentiam, si non docuit eos Petrus. Vis enim Paulum Romanos. Ecclesiae Apostolum agnoscere, Petrum nequaquam. Da ergo alium, si potes, qui ante Paulum docuerit Romanos

Romanos fidem et obædiētiam, tam excellenter, ut in uniuerso mundo annunciaret & in omni loco diuulgata esset, & nos eum pro Apostolo, sacerdote, & Episcopo Romanę Ecclesię tecum agnosceremus, Quem uero dabis miser alii, de quo non fias per impudentiam & stultam audaciam ridiculus & nostris & tuis pariter? Quum igitur alium dare ne queas, merito cōfusus te agnoscere debes, ut agas poenitentiam, & ex mortuis à corde resurgas. Puto equidem hanc ex Paulo probationem apud quemlibet lectorem cor datum satis fore claram & ualidam.

Audi nunc alteram, quam ex patribus promisi probatio II. nem, Recitauit sane XVIII. demonstrationes seu probationes contra Velenum ex patribus & classicis authoribus antiquis, Ideo uanissime dicis, De Petro nos probare non posse, Quoniã uero tunc, quando in Velenum scripsi, Irenęi libri nondum erant per Typographos euulgati, non potui alia eius uerba referre præterq̃ ea quę recitat in historia sua Eusebius Cæsariensis, Ideo nunc alia ex originalibus producimus, quę & alijs Ro. Ecclesię desertoribus interea nõ paucis obiecti, ad quę multi permanent usq̃ adhuc. Verba igitur Irenęi sic habent. Sed quoniam ualde longum est, in hoc taliolumine, omnium ecclesiarum enumerare successiones, Maximę & Antiquissimę, & omnibus cognitę, à gloriosissimis duobus Apostolis PETRO & PAULO Romanę fundatę & constitutę Ecclesię, eam quam habet ab Apostolis traditionem & annunciatam hominibus fidelibus, per successiones Episcoporum uenientem usq̃ ad nos, indicantes, confundimus omnes eos, qui quoquo modo uel per sui placentiam malam, uel uanam gloriam, uel per cecitatem & malam sententiam, præterquam oportet, colligunt. Ad hanc enim Ecclesiam, propter potentiorē principis

Probatio ex Irenęo.

Euseb. lib. 3. c. 6.
Irenęus lib. 3. c. 5.

De fide & sede Petri.

principalitatem, necesse est omnem conuenire ecclesiam, hoc est, eos qui sunt undiq; fideles, Hæc ille.

Magna Irenæi de Ro. Ecclesia testimonio.

Quibus utiq; tanto iustius, quàm procaci & impiæ negationi tuæ creditur, Muscule, quanto sanctior & Apostolorum temporibus propinquior fuit Irenæus Martyr & Pontifex quàm tu es. Audis ergo Ro. Ecclesiam, non à Paulo solum sed etiam à Petro fundatam & constitutâ esse, Immo ex ipso Paulo probauit supra, Ro. Ecclesiæ fidem & obædientiam in uniuerso mundo diuulgatam fuisse, quàm Paulus Romam uenit. Audis item, Ro. Ecclesiam & eius, quàm ab Apostolis habet, traditionem fidemq; uenisse usq; ad tempora Irenæi, & per eam omnes confundi, qui aliter colligunt, Audis deniq; propter potentiorē principalitatem necessario ad eam conuenire omnes fideles omnemq; Ecclesiam. Vos igitur desertores illius neq; fideles estis amplius neq; ullam habetis ueram ecclesiam, sed omnes congregationes uestre conuenticula sunt & synagoga Saathanæ, in quibus nemo prorsus fidelis est.

Pior Ariani Musculus.

Obieceram tibi dictum S. Ambrosij de sacramentis, quod S. Petrus Ro. Ecclesiæ sacerdos fuerit, Tu absq; omni fronte negas id, à quocumq; scriptum aut traditum fuerit, Piorior in hoc longe & impudentior Ariani, qui Iulio Papere spondentes, quando propter discutiendam Athanasij causam erant citati, confitebatur utiq; Petrum Ro. Ecclesiæ Apostolum fuisse, licet iactarent, eum ex Orientali Ecclesia Romam uenisse. Obijciam itaq; tibi nunc alium ex Ambrosio locum, relatu certe dignum, etiam si tu eum reieceris. Ita ergo habet in sermone, quem ad populum dixit publice in festo Natalis Apostolorum. Beati (inquit) Petrus & Paulus eminent inter uniuersos Apostolos, & peculiari quadam

Ambro. sermo. 67.

dam prærogatiua præcellunt. Verum inter ipsos quis cui præponatur, incertum est. Puto enim illos æquales esse meritis, quia æquales sunt passione, & simili eos fidei deuotione uixisse, quos simul uidemus ad Martyrii gloriam peruenisse. Non enim sine causa factum putemus, quod una die uno in loco, unius Tyranni tolerauere sententiam. Vna die passi sunt, ut ad Christum pariter peruenirent, uno in loco, ne alteri Roma deesset. Sub uno persecutore, ut æqualis crudelitas utrumque constringeret. Dies ergo pro merito, locus, pro gloria, persecutor decretus est pro uirtute. Et in quo tandem loco Martyrium pertulerunt? In urbe Roma, quæ principatum & caput obtinet Nationum, scilicet, ut ubi caput superstitionis erat, illic caput quiesceret sanctitatis. Et ubi Gentilium principes habitabant illic ecclesiarum Principes morarentur. Hæc disertissime S. Ambrosius, ad quæ tu sane nunquam uerecunde respondere poteris, nisi tuum reuoces errorem.

Tertiam probationem ex Imperatorum legibus publicis promisi, Ne uero prolixior, quam necesse est, fiat hæc disputatio, ex Codice Iustiniani Imperatoris omnium primam & solam recitabo legem, quæ sane non Iustiniani, sed Gratiani Valentiniანიq; & Theodosij Maioris, qui simul Augusti fuerunt, extitit. Cunctos (inquiunt) populos, quos Clementiæ nostræ regit Imperium, in tali uolumus religiose uersari, quam diuinum P E T R V M Apostolum tradidisse Romanis, religio usq; adhuc ab eo insinuata declarat, Quamq; Pontificem Damasum sequi claret. Quid habes Mascule, quod contra tres Imperatores istos honeste possis excipere, qui tam clare affirmant, Petrum Romanis

III.

Probatio ex legibus.

C. de sum. Trin. L. 11

De Fide et Sede Petri

manis religionem tradidisse? Nonne rebellis es pijs per hoc Imperatoribus, qui in Romana religione (quam peritis dereliquisti) uersari nunc recusas?

IIII.

Egesippus
lib. 7. c. 2.

Quartam probationem ex antiquissimo Christianorum Historico, nempe ex Egesippo, qui Apostolorum temporibus uicinus fuit, mutuabor. Erant (inquit) tunc temporis Romæ **PETRVS & PAVLVS**. Doctores Christianorū, sublimes operibus, clari magisterio, qui uirtute suorum operum Neronem aduersum fecerant, captum Magi Simonis delinimentis &c. Plura quidem lectu digna refert ibi de Petro, quæ Romæ ei contigerunt, sed quia breuis esse cupio, ea lectori inspicienda relinquo. Hæc enim pauca sufficiunt apud cordatos, negationis tuæ confutare procacitatem.

V.

Probatio ex
rerū euiden-
tia.

Quintam & ultimam probationem ex rerum euidentiā breuiter commemorabo. Sunt Romæ adhuc hodie sacratissimæ amborum Apostolorum reliquiæ, Capita & ossa eorum, quæ Cornelius Papa ex Catetumbis (loco extra urbis Mœnia) transtulit, Vbimulta ac stupenda circa eorum confessiones (ita uocabantur reliquiarum loca) facta sunt miracula, Ne uero prolixior fiat narratio, remitto te ac lectorem quemlibet ad unam Gregorij Papæ I. epistolam, quam serio de ijsce rebus scripsit ad Constantiam Augustam, uxorem Mauricij Imperatoris.

Greg. in re-
gist. lib. 3.
epist. 30.

Verba Lu-
theri.

Quoniam uero tu Muscule hunc Pontificem horrenda calumnia omnium superstitiosissimum dicis, obijctam tibi pro illo Lutherum uestrum, primum tot turbarum & sectarum huius temporis authorem, Qui in plausibili apud nouarum rerum studiosos libello de potestate Papæ sic habet. Ita uidemus (inquit) & Romanos Pontifices semper fuisse

fuisse honoratos, ut successores Petri, & Primo loco habitos. Et in hoc recte & laudabiliter actum est & agitur, agendumque est sine querela. Hæc Lutherus. Cum quo litiga si uis, qui negas Petri successores esse Romanos Pontifices.

Videamus ergo, quam magna sit ratio, quæ te contra totius mundi communem sermonem & testimonium cogit negare Petrum Romæ fuisse. Petrum (inquis) testimonio Pauli liquet Apostolum fuisse circumcisionis, non Gentium, Et allegas uerba Pauli ad Galatas. At in illis non habetur hæc clausula, Non gentium, quam tu per crimen falsi adiecisti. Est igitur inepta ac prorsus inualida hæc tua ratio, Tum quod uerba Pauli corrumpis, Tum quod prave intelligis, Etsi enim præcipue Petro Circumcisionis & Paulo Gentium tribuitur Apostolatus, Vterque tamen utrumque Apostolatum exercuisse reperitur, sicut in actibus Apostolorum commemorat Lucas Evangelista. Petrus enim conuertit ad Christum Cornelium Centurionem & alios gentiles qui cum eo erant. In quos & spiritus sanctus uenit antequam baptizarentur, stupentibus & aduersus Petrum disceptantibus ijs qui ex circumcisione fideles erant. Paulus uero mox post receptum per manuum impositionem Apostolatum abiit cum Barnaba ex Antiochia in Cyprum, & cum uenissent Salaminam prædicabant uerbum dei in Synagogis Iudæorum, similiter fecerunt paulo post in Antiochia Pisdia, ubi egregiam ad Iudæos orationem habuit Paulus, Cum autem illi non acceptarent uerbum salutis, dixerunt eis Paulus & Barnabas, Vobis oportebat primum loqui uerbum Dei, sed quia repellitis illud, indignos uos

Inualida
Musculi ratio.

Petrus non
solum Circumcisionis
sed & gentium
Apostolus fuit.

Acto 10.
& 11.
Act. 13.

De Fide et Sede Petri

Christiani
Rom. ex Iu-
dæis & gen-
tibus.
Rom. 16.

iudicatis æternæ uitæ. Ecce conuertimur ad Gentes.

Erras & in hoc, quod putas Romæ Gentes tantum, & non Iudæos, ad Christum conuersos fuisse, Ad utrosq; em scripsit Paulus suam ad Romanos epistolam, & in catalogo eorum, quos saluari iubet, multos ex circumcissione commemorat. Inter quos notanter recenset Andronicum & Iuliam, quos dicit cognatos & concaptiuos suos, qui sunt (inquit) nobiles in Apostolis, qui & ante me fuerunt in Christo Iesu. Si ergo isti ante Paulum fuerunt in Christo, Quis eos rogo conuertit, si hoc non fecit Petrus? Constat sane ex uerbis Pauli, quod fuerint Christiani Romæ, antequam ipse Romam uenit, Constat item ex Actibus Apostolorum, quod ipse Paulus, cum uenisset Romam, mox post tertium diem conuocauit ad se primos Iudæorum, qui nondum erant Christiani, Dicebant enim ei, De secta hac notum est nobis, quia ubiq; ei contradicitur. Constat ergo te in hoc quoq; longe à uero aberrare.

Cathedra
Petri Rom.

Reprehendis me marginali quoque annotatione, quæ sic habet, Sedem Petro tribuis, cum fuerit Apostolus, mandatumq; à Domino acceperit eundi in orbem uniuersum, non Romæ sedendi. Nunquid uero ego primus aut solus sum, qui Petro Cathedram aut sedem Apostolicam Romæ tribuo? Certe antiquissimus inter Latinos Tertullianus sic habet. Percurre (inquit) Ecclesias Apostolicas, apud quas ipse adhuc Cathedræ Apostolorum suis locis præsentur, apud quas authenticæ literæ eorum recitantur sonantes uocem, repræsentantes faciem. Si Italiæ adieceris habes Romanam. Vnde nobis quoq; authoritas præsto est statuta. Fœlix Ecclesia, cui totam doctrinam Apostolicum sanguine suo profuderunt, Vbi PETRVS passioni Do-
minicę

Tertul. de
prescrip. hæ-
reti.

quinticæ adæquatur; Vbi Paulus Iohannis exitu coronatur
Vbi Iohannes Apostolus, posteaq̄ in oleum igneum de-
mersus, nihil passus est, in Insulam relegatur. Hæc Tertul.

Fatue ergo negas Muscule Apostolorum sedes & Ca- Fatua sedis
negatio.
thedras, ex eo, quod dixit ad eos dominus, Ite in orbem
uniuersum, Non enim dixit hoc singulis seorsum, sed om-
nibus in unum congregatis, Non fuit igitur necessarium,
ut unusquisque Apostolorum per uniuersum orbem cur-
reret, neque ulli hoc possibile fuisset, Neque ita currendum
fuit ut sedere nunquam liceret, fatua est hæc opinio, licuit
enim sedere Apostolis in Cathedris docentium, ut Christi
fidem populos docerent. Nimis igitur procax est hæc tua
reprehensio de sede.

Nec iustior est ea, qua de fide Petri me reprehendis, V- Fides Petri.
bi quæso dixi ego, Nos credere in Petrum, sicut improbe
cauillaris? Non credimus in Petrum, sed in Christum, cuius
fidem Romanos docuit Petrus, Quam & Paulus com-
mendauit, quæ annunciatur in Vniuerso mundo. Et hæc
fides non deficiet, sicut pro Petro rogauit patrem ipse Do-
minus, etiamsi rumpantur illa cunctis hæreticis, quia uer-
bum Domini manet in æternum. Docuit utique sacrifican-
dum Romanos Petrus, docuit eos orare & sacrificare
pro uiuis & pro mortuis, Id quod probaui ex Chryso-
stomo aliisque authoribus antiquis anno superiore aduersus
duos Osiandri sermones de Purgatorio, Et probatur id ip-
sum ex antiquissimis Ro. Pontificum Clementis, Anacle-
ti, Alexandri & aliorum epistolis decretalibus, Sed tu per-
fricta fronte omnia, quæ tuæ farine non sunt, negas, quan-
tumuis nota, antiqua & per totum orbem testificata fue-
rint.

De fide & Sede Petri

DE HAERETICIS, QVI-
nam sint. Cap. IX,

Grave crimē
hæreseos.

Ad leges &
Canones
prouocatio.

SCio equidem, Muscule, quàm magnum & horrendum certe nulli uiro bono intendere scienter uelim. Vobis autem sceleratis & perfidis Apostatis, quibus boni uiri nomen ne quaquàm conuenire potest, intrepide crimen illud impingo, non ex odio quidem personarum priuato, cum non sit mihi ullum priuatim uobiscum negocium, sed ex publico erga fidem & Ecclesiam atque etiam erga sacri Imperij honorem & tranquillitatem zelo, Quid enim relinquit nobis furor, maliciaq; & impietas uestra imperturbatum? Si cui ergo uestrum facio iniuriam, cur in ius me nemo uestrum uocat? Nolim profecto contra leges & Canones ulli mortalium scienter uel minimam inferre iniuriam, At Lutherum, scelerum uestrorum armiductorem, iam frustra supra 24. annos, ad iudicium uoco? Et non eum modo, sed & quemlibet ex uobis, qui causa illius publico committere auit iudicio. Audis hæc rebellis & seditiose impiesque Apostata? sunt leges & Canones, si ullam tibi facio iniuriam, cur in ius me non uocas? Nunquid fugitiue Imperij fines relinquo, ut non possim sub Imperio uocari in ius? Potuissẽ quidem iam pridem apud externas Nationes inuenire honestam uiuendi & sustentandi hoc paruũ & inualidum minimeque delicatum corpusculum, conditionem, non semel oblatam, ubi licuisset mihi, citra periculum, non uobis modo sed etiam ijs quos nequissime seduxistis, uerum dicere, & quid audire meriti estis publice pronuntiare, Sed retinet me in sinibus Germaniæ non modo

do dulcis amor patriæ, uerum etiam cura zelusque tot
Miliū animarum, quæ uestro scelere & immani impie-
tate in æternum pereunt, Quibus libenter qualemcumque
opem, quando cumque cum periculo meo, ferre uelim, si
uocem meam exaudirent.

Dico igitur te, Muscule, hæreticum, etiam secundum Vere hæres-
ticus Mu-
sculus.
eam definitionem, quam tu ex Augustino mihi præscri-
bis, Dico inquam te hæreticum, quod temporalis commo-
di, & maxime gloriæ principatusque tui gratia, falsas ac no-
uas opiniones uel gignis uel sequeris, Dic mihi Veterator
scelestæ, Quis Concionatorum inter Catholicos Augu-
stæ unquam tantum commodi uanæque gloriæ & principa-
tus in negocijs tam publicis quam priuatis consecutus
fuit, quantum tu per sceleratas hæreses, partim antiquas,
partim nouas, consecutus es? Quis Concionatorum an-
te te tot Equitibus pompose Vuerdeam deductus fuit, si-
cut tu nuper deductus es? Vnde hæc tibi gloria? Vnde
tanta in præclara & opulenta ciuitate potentia tibi homini
Apostatæ & per scelera tantum nobili? Quis es ergo &
qualis, ut etiam optimis ciuibus timori esse debeas?

Certe neque dignitate neque eruditione neque elo- Mus. Peior
Paulo Samo-
sateno.
quentia (qualiscumque tibi sit) superas, ne æquas quis
dem, antiquum illum hæreticum, Paulum Samosatæ-
num, Patriarcham olim Antiochenum, Superas autem
eundem superbia (licet ille ualde superbus fuerit) malis
cia & impietate atque rebellionē. Nunquam ille sacer-
dotium & sacrificium nouæ legis negauit aut abrogauit
blasphemauit, sicut facis tu publice in uulgatis libris,
Nec altaria diruit nec missas aboleuit, nec sanctos in cælo
inuocari prohibuit, neque mortuis uiuorum preces &
suffras

De Hæreticis.

suffragia denegauit, nec Ro. Pontificem pro Antichristo neq; Ro. Ecclesiam pro Babylonica meretrice habuit, nec alias contra Eucharistiam & alia Ecclesiæ sacramenta Cere moniasq; impietates innumeras, quibus tu à planta pedis ad uerticem usq; pollutus es, exercuisse dicitur.

Euseb. lib. 7
c. 25.

In uno peccauit articulo, multum quidem impio & blasphemio, unico tamen, De quo ita habetur in Concilijs aduersus eum epistola (sicuti refert in historia Eusebius) Nam cum ipse filium Dei negaret descendisse de cælo, sed à Maria coepisse & initium habuisse de terra, Psalmi, qui in ipsū dicebantur, et quibus in populo laudabatur, Angelum cum dicebant descendisse de cælis, fuit autem adeo disertus ac subtilis ea de re disputator, ut multis Episcoporum aduersus eum habitis Concilijs Antiochiæ, uix tandem à Malchione præbytero Antiochenæ Ecclesiæ (qui disertissimus erat & potens in uerbo atq; in omni eruditione perfectus, fidelissimusq; & omnibus uirtutibus adornatus) acris disputatione, excipientibus notarijs, per confessiones proprias conuictus est.

Ex paupere
diues per sacrilegia.

Fuit quidem Paulo illi id tecum commune, quia quum prius egens fuerit & pauperimus, neq; ex parentum successione neq; quæstus ullam occasionem habuerit honestam, ad summas tamen diuitias peruenerit non aliunde nisi ex sacrilegijs. Non dico quidem ad summas te peruenisse diuitias, ad tantas tamen per sacrilegam doctrinam tuam peruenisti, quantas, dum monachus esses, ne somniasti quidem. Sed & hoc tibi cum illo cõmune est, quia antiquis & iam defunctis Tractatoribus insultas (uerbi gratia S. Gregorio, Damasceno, Bonauenturæ) & illis derogans, tuas laudes inuerecunde impudenterq; iactas, Rhetorem magis te gerens quàm Ecclesiæ doctorem.

Rebellio

Rebellionem uero illum longe superas. Ille enim à patriar-
 chatu deiectus & excommunicatus, per rescriptum Imper-
 ratoris Aureliani de ecclesia et domo Episcopali manu pu-
 blica pulsus est, Tu & sententia publica atq; ex ipso facto sam-
 pridem excommunicatus, Episcopū, Loci Ordinariū unā
 cum omni Clero Catholico, ē domibus proprijs & urbis ha-
 bitatione expelli plebē incitando curasti, & contra manda-
 tū et uoluntatē Imperatoris nostri CAROLI V. perma-
 nes usq; quaq; rebellis & in dānata doctrina pertinax. Quos-
 modo igit̄ pro hæretico te nō habeā, qui tam magno & im-
 pio hæretico longe peior esse conuinceris? Ait de illo Aug.
 quod in Concilio Niceno iussi fuerint rebaptizari Paulia-
 nistæ, Quam ualidum sit baptisma tuum, quod in Ecclesię
 despectum sine Chrismate & oleo sancto alijsq; Ceremonijs
 antiquissimis peragis, Deus nouit. De quo sane nihil te-
 mere pronuncio aut iudico. Mihi tamen persuadere nō pos-
 sum, in tanto Ecclesię despectu et cōtra eam pertinaci schis-
 mate, adesse gratiam & uirtutem spiritus sancti in remissio-
 nem peccatorū. Cumq; sis tam immanis Catholice Ecclesię
 oppugnator et hostis, lauere cundo tamen mendacio dicis
 te hostilem animū haud quaquam agnoscere, idq; experiri
 ipsos aduersarios affirmas in ijs locis ubi sunt uestris inferio-
 res. At scriptū publicum Episcopi & Capituli Augusten-
 sis longe aliud narrat, & probare promittit amplius si opus
 sit. Vt igitur summam uno uerbo concludam. Hæretici
 sunt & infideles, quicunq; Romanæ Ecclesię aduersantur
 in doctrina & fide. Hoc ex Ireneo supra probatum, ac post
 eum Concilijs generalibus legibusq; Imperatorum confir-
 matum est. Cum his ergo expostula, aut potius aduersari
 desine, si hæreticus esse nolis.

Plus rebellis
 Mul. quam
 Paulus ille.

Aug. de hæ
 resib. c. 44.

Quale ba-
 ptisma Mus-
 sculi.

Idem
 Aug.

Irenæus lib.
 3. c. 3.

Non omnia quæ credimus in sacris
NON OMNIA QUÆ
credere & seruare debemus, In sacris literis ex-
pressa esse. Cap. X.

Malicia
Musculi.

Hic improbissimum agis rabulam & Sycophantam,
dum ex his uerbis elicis, me sentire, quod sacerdotiū
& sacrificiū nostrū nō habeatur in scripturis, idq; centies &
amplius mihi obijcis & inculcas, maliciose insultans, & in-
cogitantia me arguens, quasi mihi ipsi contrarius fuerim,
Vnde factum est, ut quidam ex eruditis, qui hoc scriptum
tuum legit, & meum non legerat, scripserit ad me in hæc
uerba. Eum (inquit) non ita impudentem esse puto, ut sine
gat, & affirmari quodammodo & negari à te, in sacris lite-
ris expressum esse, quod in Missa Christus offeratur. Quæ
re postea per totam ferè disputationem te urget ea parte,
quæ contra te & pro ipso facit. Hæc ille. Dic ergo nugator
impudens, ubi nam negauerim sacerdotium sacrificiumq;
que nostrum (quod Missaticum Papisticumq; ludibrio-
seuocas) in scripturis expressum esse, aut ex scripturis pro-
bati posse. Nonne fateris ipse, me ad probationem eius lo-
cos ex Euangelicis Apostolicisque literis adduxisse: Osten-
de igitur, si potes, ubi dixerim, illud ex scripturis probari
non posse. Ab hac enim calumnia possunt me liberare
uerba illa, quæ in primo ad Bullingerum tuum libro scri-
ptum uolo, me sic confidere in domino, ut per gratiam eius
possim pro sacrificio Missæ multo plures in medium affer-
re scripturarum locos, quam tu aut ullus complicum tuo-
rum possit ex scripturis probare, quod Tres in una simpli-
cissima Deitatis essentia seu natura, debeant dici Tres per-
sonæ,

Improbata
calumnia.

Gene. 4.

sonæ, potius quam Tres uiri. Et stipulatum iam uolo inter te & me, quod Denos sim, (Deo bene aspirante ac iuuantem) ex scripturis locos pro sacrificio Missæ prolaturus, quoties tu singulos pro ista huius uocabuli personæ acceptio- ne ex Canonicis scripturis attuleris. Hæc ibi, Certe nunquam dixi aut scripsi, ne somniaui quidem, quod sacerdotium aut sacrificium nostrum non possit ex scripturis probari, aut quod in eis non sit fundatum aut expressum.

Quare ista tua insultatio, centies & sæpius repetita, nihil aliud est quam nequissima pariter & impudentissima Sycophantia & calumnia, dum sic ais. Vides iam optime lector, Cochlæum hoc non sentire modo, sed & palam scribere, sacerdotium hoc Papisticum & Missaticum non esse in sacris scripturis expressum. Hæc enim uerba in scriptis meis nusquam inuenies.

Sycophantia
Musculi.

Euulgantur quidem nunc in Tribus Miscellaneorum libris meis permulti tractatus, quos diuersis temporibus locisque & ex uarijs occasionibus in religionis causa scripsi, sed non inuenies in eis septicipitem Cochlæum, sicut septicipitem uobis iam pridem exhibui Lutherum. Non enim meæ innitor prudentiæ, sed Ecclesiæ sensum ubique sequi & amplecti desydero, Ecclesia autem non est mobilis arundo, quæ in diuersas partes agitetur, sed est columna stabilis & basis firma ueritatis. Ideo & ego non agor in diuersa dogmata sibi inuicem contraria, sicut facitis uos uentose eloquentiæ cultores, qui auram sequimini popularem.

Cur non est
septiceps.
Cochlæus
sicut Luth.

At dicis mihi, Cur ergo scripserim, Non omnia, quæ
G 2 credere

Non omnia quæ credimus in sacris

credere et seruare debemus, in sacris literis expressa esse, Nec
deuissæ deis sapientiam, omnia mysteria fidei nostræ publi-
care & omnibus hominibus nota facere in scripturis, quas
Iudæi quoq; & Pagani uidere poterant. Respondeo, feci
hoc ad amplius & manifestius retundendâ confundendâq;
& reprobendam impietatem & erroneam sententiâ uestrâ,
per quam ausi estis abolere Missas, reijcere quædam Eccle-
siæ sacramenta, aliâq; fidei nostræ mysteria & antiquissi-
mos ritus, ueterumq; pias obseruationes ex hac quam præ-
tenditis ratione, quod in scripturis sacris non reperiantur ex-
pressa, Vt igitur omittam hic impias Lutheri uoces & insul-
tationes, quas in plerisq; libris, præsertim in eo quem Lati-
ne de abroganda Missa priuata, & in eo quem Teuthonice
contra falso dictum (ut ait) statum Ecclesiasticum scripsit,
euomuit, ubi ait, Quod in scripturis non habetur, hoc plas-
te Sathane additamentum esse. Et scurriliter insultans dixit,
Agite, prodite uiri Papenses, ostendite unum iota scri-
pturæ de ministerio uestro. Tua ipsius uerba, quæ & tuipse
repetis, hic recensebo, sicut recitauimus prius ex Teuthonico
tuo (quod tu alijs uerbis uertisti) fideliter. Petimus (in-
quis) ut sacerdotium suum defendant, non sane per patres,
neque per Episcopalia Concilia, neque per longam consue-
tudinem. In quibus omnibus nullum est aut esse potest fun-
damentum in causa tanti momenti, sed per sanctas Biblicas
scripturas. Si quas ergo habent, proferant: Sin minus, mani-
festum est utique, sacerdotium eorum merum esse & ni-
hili, immo perniciosum figmentum humanum. Ad hæc
tua sic respondi, primum sane, quod sacerdotium nostrum
ex scripturis quoq; probari ac defendi potest, sicut factum
est, cum à plerisq; alijs hæresum uestrarum confutatoribus,

Insultatio
nes Lutheri.

Insultatio
nes Musculi

Cc iij.

Responsio
Cochlæi.

tum à me ipso in non paucis aduersus Lutheri, impias insa-
nias libellis, præsertim Teuthonicis, Contra quos nemo uer-
strum replicauit. Hæc Muscule uidisti, atq; etiam obijcere
mibi ea non uereris, & tamen non erubescis dicere, q; palam
scripserim, sacerdotium nostrum in sacris literis nō esse ex-
pressum, Cum non ignores, me tibi aliquot scripturæ locos
de sacerdotio obiecisse.

Nec multo modestior est insultatio tua, qua nunc in An-
ticochlæo tuo illudis mihi, sic dicens, Respondeat Cochlæz
us hic, unde figmentum Missatici sacerdotij: Vnde ipsa Ita-
lica Missa: Vnde Transubstantiationis cōmentum: Vnde
de quæstiuosa Purgatorij ignis opinio: Vnde sacerdotum
coelibatus: Vnde Monachorum tam innumera & uaria
hypocrisis: Vnde cultus simulachrorum, & inuocatio san-
ctorum mortuorum: & quæ alia sunt huiusmodi, à sacris
scripturis aliena, in Ecclesiam Christi irreperint?

Ego quidem ad hæc omnia respondi, tum in alijs plaris-
que scriptis meis, quæ in Lutherum eiusq; Philippum ædis-
di, tum in ijs quæ in teipsum & in Bullingerum tuum atq;
in Osiandrum euulgauit anno superiore, Ea; ex scripturis
quoq; probauit & asseruit. Attamen ad maiorem uestri con-
tusionem, impiæq; insultationis repressionem, ex super ab-
undanti adieci istam quoq; sententiam, Non omnia quæ
credere & seruare debemus, in sacris literis expressa esse, Is-
deoque multa recte credi etiam si non sint scripta. Et hanc sen-
tentiam probauit autoritate sanctorum patrum, Dionysij,
Basilij Magni, et Augustini. Eorum tu dicta per sophisticas
glossas eludere conaris, sed frustra, Apertiora enim sunt cor-
tum uerba, quàm ut ullis rhetoricæ aut sophistices prestis-
gis obscurari aut eludi apud cordatos lectores queant. Ex

Alia Muscu-
li insultatio.
F. iij.

Dionysius
in epistola ad
Demophilum

Non omnia quæ credimus, in sacris

stris iudicari, etiam si impius in diuina esse uideatur, etiam siquid aliud ex ijs quæ interdicta sunt egisse deprehenditur. Nam si distinctiones ordinesq; confundere, sacratissimas Dei sanctiones & iura transgredi est, omni profecto ratio ne caret, Dei causa peruertere traditum diuinitus ordinem. Ecce sacerdotem nominat & ministros, & eorum distinctiones ordinesque diuinitus traditos esse affirmat, eorum quæ ordines confundere aut peruertere dicit hoc esse quod Dei sanctiones & iura transgredi. Quid tu ad ea responsi disti, qui sacerdotum ordinem non solum confundis & peruertis, sed etiam in totum abnegas. Nec ualet elusio, si dicas, eum de alijs quàm de papisticis (ut uocas) loquitur sacerdotibus, falsum est enim hoc tuum commentum, De ijs enim loquitur, qui in altari corpus & sanguinem Domini conficiunt, litantq; & offerunt, sicut probatum est supra. De talibus autem & nos loquimur. Recitavi & alia quædam eiusdem Dionysij uerba, quæ non omnia sint scripta, nec omnibus propalanda esse passim mysteria. Quibus ex superabundanti et ista nunc adijcio. Necessario (inquit) presidi illi nostri sacerdotalis muneris duces, uisibilibus signis cælestia sacramenta texerunt, uarietateque ac multitudine, quod unicum est & collectum, tradiderunt, partim scriptis, partim non scriptis institutionibus suis. Quid obsecro clarius dici potest de non scriptis Apostolorum institutionibus quam hic dicit Dionysius? Verba autem Basilij sic habent. Neque enim omnino mysterium est, quod ad populares ac Vulgares aures effertur. Hęc est (inquit) ratio, cur quedam citra scriptum tradita sunt, ne dogmatum cognitio propter assuetudinem uulgo ueniret in contemptum. Hęc Basilij uerba tu eludere uolens, retorques ad ea quæ non in mysterijs sed in usu Ecclesiastico sunt, ille autem ex præse

Dionys. de
Eccle. hierar.
c. 3.
De Eccle.
hierar. c. 1.

Peruerfa ex
positio uer
borum Bas
ilij.

expresse loquitur de mysterijs, & non de usu (ut tu dicis) sed de dogmatum cognitione. Et hic quoque creberrime obijcis mihi calumniose, quasi scripserim, Mysterium sacrae communionis non esse in sacris scripturis expressum, Quod certe in scripto meo non habetur.

Quod autem de Augustini 118. & 119. Epistolis sic dicis, Dispereram, si quicquam reperitur in eis quod ad propositum faciat, Improba profecto est impudentia, & affectata cæcitas. Clarissima enim sunt ibi Augustini contra tuas aliorumque nouitates impias uerba. Illa enim (inquit) quæ non scripta sed tradita custodimus, quæ quidem toto terrarum orbe obseruantur, datur intelligi, uel ab ipsis Apostolis, uel plenarijs Concilijs quorum est in Ecclesia saluberrima autoritas, commendata atque statuta retineri. Et infra. Similiter etiam siquid horum tota die per orbem frequentat Ecclesia, Nam hoc, quin ita faciendum sit, disputare, insolentissimæ insanix est. Et post pauca. Ipsa quippe mutatio (inquit) consuetudinis, etiam quæ adiuuat utilitate, nouitate perturbat, Quapropter quæ utilis non est perturbatione infructuosa consequenter noxia est. Item. Et licet quando apparet, quando primum acceperunt discipuli corpus & sanguinem domini, non eos accepisse ieiunos. Nunquid tamen propterea calumniandum est uniuersæ Ecclesix, quod à ieiunis semper accipitur? Ex hoc enim placuit spiritui sancto, ut in honorem tanti sacramenti in os Christiani prius dominicum corpus intraret quam exteri cibi. Nam ideo per uniuersum orbem mos iste seruatur. Neque enim quia post cibos dedit Dominus, propterea pransi aut cenati fratres ad illud sacramentum accipiendum conuenire debent, aut sicut faciebant, quos Apostolus arguit & emendat, mensis suis ista miscere.

Verba Aut. pro Ecclesig. autoritate.

Luth. contra Aug. in lib. de abrogan. missa uult, a non ieiunis accipiendū esse.

Et

Non omnia quæ credimus, in sacris

1. Cor. II.

Et rursus post pauca, Statim subtexuit Apostolus, Cetera autem cum uenero, ordinabo, unde intelligi datur, quia multum erat, ut in epistola totum illum agendi ordinem insinuaret, quem uniuersa per orbem seruat Ecclesia, ab ipso ordinatum esse, quod nulla morum diuersitate uariatur. Hæc omnia Aug. Ex quibus lector facile intelliget, quàm acriter uos nouatores reprehensurus esset Aug. si adhuc nobiscum uisueret, qui Missam aboletis, altaria diruitis, Christum reijcitis, & innumera alia abrogatis aut mutatis, quæ tota per orbem Ecclesia tot sæculis ubique obseruauit.

Insolentissima Sectarum Infania,

Probe nosti Muscule, quod in Concilijs plenarijs de sacerdotio & sacrificio nostro creberrima est mentio & approbatio, Agnosce igitur hinc insolentissimam (ut ait Aug.) tuam insaniam, qui contra tot Concilia negare & approbare illa præsumis. Aperte enim contra hæc Augustini dicta reieicisti auctoritatem patrum, Conciliorum & longæ consuetudinis, ut solius scripturæ apud te ualeat auctoritas, Ita tamen, ut obiectæ tibi à nobis scripturæ non aliter à te recipiantur, nisi secundum sensum tuum, quem procaci temeritate secundum noua & falsa commenta tua pro libito fingis.

Sacerdotium & missa probantur & per scripturas & per Concilia & longum usum.

Vis autem, ut respondeam tibi, De quo nam genere credendorum & obseruandorum uelim haberi Missam sacerdotiumque Papisticum, An de illis quæ sunt in scripturis expressa, an uero de illis quæ aut Concilijs aut consuetudinibus debentur. Respondeo igitur, te qui & missam & sacrificium nostrum impie ac perfide negas, peccare contra hæc omnia, quia & in scripturis fundata sunt, & Conciliorum longæque consuetudinis auctoritate confirmata. Non sunt ad inuicem contraria, scripturæ sacræ & Concilia Ecclesiæque ritus & consuetudines, Quare non oportet, si unum ex his

ex his conueniat alicui rei, mox alia, uelut contraria tollantur ab eadem re.

Negrecte colligis ex hoc dicto meo, Non omnia fidei nostræ mysteria sunt in scripturis expressa, quod proinde missa & sacerdotium nostrum non sint in scripturis expressa. Dialectici enim facile te in hoc arguent, qui sciunt differentiam esse inter Nulla & Non omnia. Si dixissem, Nulla fidei nostræ mysteria habentur in scripturis, iam possis mihi de missa & sacerdote tua obijcere commenta. At non dixi, Nulla, sed Non omnia. Id est, quædam non. Quære, si liber, ex pueris, Dialecticæ studiosis, qui scient tibi dicere, quod Omnia & Nulla sunt signa uniuersalia, At Non omnia, & quædam non, sunt signa particularia. Audisti autem iam supra ex Augustino, quod longū fuisset aut multum, totum agendi ordinem, quem circa Eucharistiã tota per orbem Ecclesia seruat, Paulum in epistola exprimere, Ideo dixisse eum, Cætera cum ueneno disponam.

Non sunt igitur omnia scripturis expressa quæ aguntur in Missa, Nos certe firmiter credimus, per uerba consecrationis, quando à sacerdote recta consecrandi intentione proferuntur, uere confici corpus & sanguinem domini, & substantiam panis uiniq; conuerti in corpus & sanguinem Christi, etiamsi scriptura id expresse non dicat, Tu uero huius fidei Christianæ abnegator, & Transsubstantiationē istã & concomitantiam aliãq; non modica fidei mysteria per se de negas & impugnas, ex hac una ratione, quod nõ habent in scripturis expressa. Certe uix dum hora una abiit, ut literas recepi à pio quodam Theologo. In quibus conquereris inter alia nefanda concionum tuarum (quibus Vuerdeba nunc populum in fide subuertis.) dogmata prædicasse his diebus, Misere seductum hæcenus fuisse populum Dei

Differunt hæc. Non omnia & nulla.

Non omnia quæ in Missa aguntur scripturis expressa sunt.

Noua impietas Musculi contra uerba consecrationis.

De quibusdam fidei articulis non expresse

à sacrificiis in hoc, quod contra genuinū (ut ais) scripturę
sensum, perfricta fronte docuerint, sub specie panis uerum
Christi corpus latere. Cuius rationem ita subiūxeris, Si em̄
uerba illa à sacerdote prolata, tantā uirtutē & efficaciam habē
berent, ut panem in uerū Christi corpus mutarent, necessa-
rio sequerēt, ut uerba illa consecrationis, parieti affixa aut
inscripta, similiter corpus domini in eo efficerent. O inuis
tam noui Theologi rationem, quod sacerdos consecrans
non maiorem habeat potestatem ad consecrandum quam
paries. Quis antea tantam audiuit sapientiam? Concilium
Nicenum (quod omnium sacratissimum habetur) statuit
ne minister Eucharistiam porrigat presbytero aut Episcopo,
eo quod consecrandi et offerendi potestatem non habet
minister, sicut presbyter habet aut Episcopus, Contra hoc
Concilij decretum, tu nunc post M. C. C. annos prorepis,
& docere non uereris, sacerdotem non plus habere potesta-
tis ad consecrandū quam habet paries. Addit Theologus
ille & aliud tuum dogma, nuper in concione prolatum esse,
Nempe iuniores uiduas, si non nubant rursus, liberisq; pro-
creandis operam dent, quouis scorto deteriores esse,
deniq; uno ore affirmare omnes, te breui ^{in nouo uel xpo} futura
rum esse, ut omnes Christi & sanctorum eius imagines e
templis Vuerdæ deturbaturus sis, sicut Augustæ iampris
dem deturbatæ sunt. Sed hæc est hora tua & potestas tene-
brarum, quam tibi Deus propter peccata tum Cleri tum po-
puli permittit.

Concilium
Nicen c. 14.

Aliud dog-
ma nouum
& falsum.

NON OMNES FIDEI CHRISTIANÆ

articulos in sacris literis expressos esse.

Cap. XI.

Hic rursus insultas mihi, ut respondeam, quare Aug. tri-
buerim, quod ille nunq̄ scripsit, Ais enim cum non
decreo

de credendis sed de seruandis duntaxat, quæ in scripturis tra-
dita non sunt, in epistola supra allegata scripisse. Et inde cõ-
cludis, me errare in hoc, quod dico, non esse omnia in scrip-
turis expressa quæ credere debemus. Respondeo igitur ad
hæc breuiter, Primum, quod Augustinus loquitur ibi etiã
de corpore Christi in uenerabili sacramẽto, quod utiq; inter
credenda ponitur, licet tu iam illud non amplius credas, sed
pro figmẽto habeas, tũ consecrandi potestatem, tum trans-
substantiationem, Verba sane Augu. sic habet. Ex hoc cõm-
placuit spiritui sancto, ut in honorem tantisacramenti, in os
Christiani prius dominicũ corpus intraret quã exteri cibi.
Nos igitur Catholici credimus, in hoc sacramento dari in
os Christiani, non panem aut substantiam panis, sed uerũ
& substantiale corpus domini sub specie panis.

Vos autem tum Lutherani tum Zuingliani, qui negatis
conuersionẽ panis in corpus domini, longe aliter docetis &
credit. In tanta sane opinionum diuersitate, ut prolixis ac
multis libris hac de re contenderitis ad inuicem. Alia est
enim opinio Lutheri, alia Zuinglij, alij Oecolampadij, alij
Buceri, alia aliorum uarie inter sese digladiantium Suc-
merorum.

Tu uero Muscule usq; adeo uarius es, dum de hoc sacra-
mento scribis aut prædicas, ut non minus possis lectori septi-
ceps uideri, quam multis de rebus septiceps ostẽsus est iam
olim à me Lutherus. Quemadmodum in appendice mea
priori, ex proprijs uerbis tuis declarauĩ. In commentarijs
enim super Matthæum dixisti sic, CHRISTVS di-
xit. Hoc est corpus meum, Hic est sanguis meus. Dicat
ergo Christianus, Domini sui uerba secutus, Non panem
accipio, non uinum bibo, sed corpus CHRISTI su-
mo, & sanguine Christi recreor. Quid enim aliud de men-

Aug. nõ de
seruan. solũ
sed etiam de
credendis lo-
quitur.

Varie sectas
rum opinio-
nes contra
trãsubstan-
tiationem.

Musculi uar-
rietates con-
tra seinuicẽ.

De quibusdam fidei articulis non expresse

sa domini acciperem, quam quod ipse Conuiuator Christus conuiuus suis dare se dixit. Corpus suum dedit, non panem: Sanguinem dedit, non uinum. Ab hac autem sententia tua longe distant & dissonant, quæ hisce diebus Ueritatem prædicasti. Atque etiam in hoc tuo Antidochæo longe alia profundis uerba. Nam ad hæc à me allegata Gregorij & Bernardi uerba, O ueneranda sacerdotum dignitas, in quorum manibus, uelut in utero uirginis, filius Dei incarnatur &c. Tu sic ais, Formatur quidem Christus quotidie, at nec ex pane, nec in pane, nec manibus uestris, sed in cordibus credentium, idque per Euangelicæ doctrinæ parturitione. Et infra pro nugis & ineptijs habes, quod dixit, Christum, quando dixit, Hoc est corpus meum, locutum fuisse non de pane, se de substantia illa, in quam panis substantia liter conuersus est.

F. 4.

K. 3.

Varia des
prauatio
uerborum
Christi.

Gen. 4.
Iaco. 1.

Fraus Bucerij.

Et ais Dominum de pane & poculo neutraliter locutum esse. Ideoque & textum Euangelij corrumpens ais, Hoc est sanguis meus, cum textus dicat, Hic est sanguis meus. Et uerba Christi, Hoc est corpus meum haud uno modo desprauas. Nunc enim sic exponis, Hic panis est corpus meum, nunc sic, In hoc pane, nunc sic, Cum hoc pane, est corpus meum. Vagus es igitur & instabilis, ut Cain, iuxta illud Iacobus Apostoli, Vir duplex animo inconstans est in omni bus uis suis. Nos autem iuxta Augustini fidem credimus dari in os Christiani corpus Domini, tu panem dicis, Christum autem ais formari non ex pane aut in pane, sed in cordibus hominum.

Et hæc est fraus, qua Bucerus Augustinæ in comitijs Imperialibus uolebat circumuenire præceptorem sum D. Michaelem Vehepium & eximie doctum Theologum, cum diceret, In Sacramento uere sumi corpus Domini, sed intelligebat

Intelligebat hoc, non substantialiter sumi in os, sed per fidem in corde. Erat enim Zuinglianus tunc. Et hæc ad Aug. epistolam dicta sint.

Quod autem dicis me errare in hoc, quod dixi, Non esse omnia, quæ credere debemus, in scripturis expressa, facis more tuo, qui ab errore semel concepto, desistere nescis, per ingenij confidentiam, philautiamque tibi ipsi nimium placens.

Obijcis mihi uerba Augustini contra Petilianum, sed is non dicit, sicut tu, quod nihil recipiendum sit aut credendum, quod non sit in scripturis expressum, hoc est, de uerbo ad uerbum in scripturis positum, Nam & ipse Trinitatem personarum credidit utique, licet aperte dixerit, in scripturis Tres personas nusquam dici. Credidit item sacerdotium & sacrificium nouæ legis, sanctorum in cælis inuocationem & intercessionem, panis & uini in Eucharistia substantialem conuersionem, Purgatorium & id genus complura, Quæ uos impia Gigantomachia impugnatis & rejicitis, eo quod de uerbo ad uerbum non sunt clare in scripturis expressa. Nos quidem credimus, omnia quæ credere debemus, in scripturis habere radicem & fundamentum, ut ex eis probari possint, Negamus tamen omnia expressis uerbis in scripturis esse posita aut explicata. Nos enim omnia, quæ uos impie abrogetis & rejicitis, ex scripturis contra insanias uestras asserimus & probamus, licet de uerbo ad uerbum expressa esse omnia illa ostendere non possimus.

Dic quæso Muscule, Quare sancti patres in Concilio Niceno tam multos posuerint articulos, quos credere debemus, si iam antea erant in scripturis omnes expressi? Non ne rectius dixissent, in hac uel illa scriptura expresse habetur

Aug. contra
Musculum
sentit cū Ec-
clesia.

Non omnia in scripturis expressa.

Multi articuli fidei in Symbolis.

De quibusdam fidei articulis non expresse
 de Christo, quod genitus sit, non factus, patri consubstan-
 tialis, Sic & Athanasij symbolum superfluum esset, si om-
 nes eius articuli essent in scripturis expressi, plus enim au-
 thoritatis haberet scriptura diuina quàm Athanasius. Quo-
 niam uero in scripturis hæc uerba nusquam habentur (si-
 des autem Catholica hæc est, ut unum Deum in trinitate,
 & trinitatem in unitate ueneremur, Non confundentes per-
 sonas, neque substantiam seperantes, Alia est enim perso-
 na patris, alia filij &c.) nequaquam superflua dici debent
 in symbolo Athanasij, Ideo hæreticus est, qui ea negat quia
 ab Ecclesia per spiritum sanctum approbata sunt.

Matth. 16.
 2. Cor. 10.

Non erro igitur Muscule, dum dico, non omnia quæ
 credere debemus in scripturis sacris expressa esse. Contra
 uero erratis uos hæretici, qui Ecclesiam audire non uultis,
 quam audire iubet Christus, Nec religiose captiuum uultis
 habere intellectum uestrum in obsequium Christi & fi-
 dei, sicut admonet Apostolus, sed uestræ innitentes pruden-
 tiæ, sensum uestrum erroneum dicitis rectum, & Ecclesiam
 (quam columnam & basim ueritatis uocat Apostolus) tot
 sæculis errasse & à Papistis misere seductam esse pronun-
 ciatis, contra spiritum ueritatis, qui à Christo ei datus est, ut
 cum ea maneat in æternum, doceatq; eam omnem ueritatē.

Vnde quæ-
 rēdus est ue-
 rus scriptu-
 ræ sensus.
 Deut. 17.
 Deut. 32.

Nos scripturæ sensus accipimus, non ex cerebro nostro
 superba præsumptione, sicut uos facitis, sed ex sanctorū pa-
 trum aut Conciliorum aut summi Pontificis declaratione,
 ubicumque dubium aut obscurum aliquid inciderit, sicut
 diuina iubet Authoritas, dicens. Si difficile & ambiguum
 apud te iudicium esse prospexeris, surge & ascende ad locum
 quem elegerit Dominus &c. Item. Interroga patrem
 tuum & annuntiabit tibi : Maiores tuos, & dicent tibi.
 Item. Interroga generationem pristinam, & diligenter
 inuestiga

Iob. 8.

inuestiga patrum memoriam. Hesterni quippe sumus, & ignoramus, quoniam sicut umbra dies nostri sunt super terram.

Tu sacerdotium sacrificiumque nostrum potissime ex Epistola ad Hebræos male intellecta oppugnas, At eam patres nostri antiqui legerunt utique & rectius intellexerunt per spiritum ueritatis, quàm uos perfidi & incestuos se uxorati Monachi per superbix spiritum unquam intelligere potestis, Illi autem, ea epistola non obstante, sacerdotium sacrificiumque Missæ semper asseruerunt ac religiose in usu & honore habuerunt, Tu capitosa pertinacia Missam reñcis, propter illud huius epistolæ uerbum, Christus semel oblatus est, & una oblatione consummatus in sempiternum sanctificatos.

Epistola ad Hebræos à Musculo male intellecta.

Quemadmodum Arrius pertinaciter Catholicis obiebat illud uerbum Christi, Pater enim maior me est, si maior, ergo non æqualis, neque consubstantialis &c. Sicut igitur ille iure condemnatus est à patribus, quia pertinaciter erroneo innitebatur sensui suo, Ita & tu tuique complices iure pro hæreticis habemini, quia proterue ac pertinaciter uestro insistitis sensui erroneo, totius Ecclesiæ sensum & expositionem ueram, quam à spiritu ueritatis accepit, superbe contemnentis atq; etiam impia Gigantomachia impugnantes. Catholicici autem & obædientes Ecclesiæ filij non sic propriè innituntur prudentiæ (hoc enim prohibet diuina scriptura) sed in captiuitatē redigunt intellectum suum, in obsequium fidei, quam tenet ac docet Ecclesia, ne uideantur altū sapere, aut sapere plusq; oportet.

Heb 9. & 10
Pertinacia in sensu proprio. Ioh. 14.

Prouer. 9.
Ro. 11. & 12.

Error Nouatianorum de pœnitentiis.

Nimis igitur superbe pteruis cōtra Ecclesiā p erroneum illius Epistolæ intellectū, Quemadmodū et Nouatiani fecerunt, qui Baptizatis pœnitentiam post lapsum denegabāt.

Eo

De quibusdam fidei articulis non expresse

Es q̄ scriptum est in eadem epistola, cap. vi. Impossibile est eos qui semel illuminati sunt, gustauerunt etiam donum cęlestē, & participes facti sunt spiritus sancti, gustauerunt nihilominus bonum Dei uerbum, uirtutesq̄ sæculi uenturi, & prolapsi sunt, rursus renouari ad pœnitentiam, rursus crucifigentes sibi metipsis filium Dei & ostentus habentes, Et cap. X. Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam ueritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia. Terribilis autem quædam expectatio iudicij &c. Certe in his uerbis longe apertius loqui uidetur hæc epistola contra pœnitentiam post acceptum baptismum, quam loquitur apostolus contra sacerdotium & sacrificium Ecclesie, quod uos scelerato furore contra tot sæculorũ usum fidemq̄ rejicitis.

he d'ell'q̄
s' r'osidit
an'ol'itum
inf'ollant a

atq̄ etiam iudæ
Lutheri iudicium de
epistola ad
Hebræos.

Quid, q̄ Lutherus uester hanc epistolam, sicut & Iacobi atq̄ etiam iudæ epistolam Apocalypsimq̄ Iohannis, à ceteris noui Testamenti libris & epistolis temeraria censura seperauit, Et istam, non solum Pauli aut ullius Apostoli esse senegauit, sed etiam durum ei nodum contra pœnitentiam tribuit, qui sit contra omne Euangelium & contra omnes Pauli epistolas. Hæc recito Muscule, non ut approbem (absit) sed ut infantie proternie & superbie tue obijciam.

DE TRINITATE PERSONARUM in una æternæ Deitatis essentia. Ca. XII.

Respondere per conuicia

Hic cum neq̄ Bullinger neq̄ tu ad obiecta mea, contra falsitatis uestre fundamentum, per uillas sophisticae aut rhetoricæ argutias respondere possitis, ad conuicia declinatis & ad calumnias, Ille enim sic ait. Quis dæmonum impura illa uerba in os tuum impurissimum inseruit, scripsit prurati

Respondere per conuicia
Respondere per conuicia
Respondere per conuicia
Respondere per conuicia

pturam nuspiã dicere Tres personas aut unam essentiam: Cui in replicando sic respondi. Ego autem neq; solus neq; primus hæc uerba protuli, sed ultra Mille annos à S. Augustino prolata fuerunt & repetitis quidem uicibus. Et hoc in Replica clarissimis Augustini uerbis proluxe declarauì, qui alioqui breuis esse desydero.

Quamuis uero tu dicas, ijs qui illius contra me responsum legerunt, manifestum esse, quam dextre, inuicte ac se uere, ad hanc presertim temeritatem meam ille responderit, Ego tamen apud æquos iudices in Replica mea sic repulsam esse spero illius responsionem, ut neq; ille nec ullus uerum possit satisfacere uerbis Augustini quæ uobis in Replica illa obieci. Si non credis Muscule, attenda saltem, ad ea ex scripturis respondere, ut uideamus, quam dextera & inuicta sit Bullingeri tui responsio. De conuictis enim ueris nihil curo, dic esse ineptias, dic esse saluas, aut spumas, dic esse summam impudentiam, ut dicis, Non per hæc soluisi neque rationes ex Augustino uobis obiectas, neq; reargutiones meas, quibus paralogismum deceptionis uestræ in os uestrum retorsi. Non opus est igitur, ut hic nouis aduersum terationibus utar, quia priores, quas obieci, nondum soluisi nec soluere potestis.

Primum itaq; commemorabo ea, quæ hac de re tibi obieci, ad quæ neq; dextre neq; inuicte respondi. Etenim contra tuum paralogismum, quo contra sacerdotium nostrum inuehebatur, consimili paralogismo sic tibi occurri. Peto inquam à te Muscule, ut Trinitatem personarum in una Dei simplicissima essentia defendas, non per patres, neq; per Concilia, nec per longam consuetudinem, sed per sanctas Biblias scripturas (tuis utor uerbis) Si quas ergo habes, profer, & ostende ubi scriptum sit, Tres personas unius esse essen-

Falsa iactantia de inuicta.

Retorsio paralogismi in os Musculi.

De Trinitate Personarum

tiae & aequalis potentiae. Si non proferes nec proferre potes, teipsum facis Arrianum, immo plusquam Arrianum, si hunc articulum dixeris merum & nihili atq; etiam perniciosum figmentum hominum. Quid tu ad hæc respondisti? quas scripturas de tribus personis unius essentiae protulisti? profer adhuc si potes. Nunquid satis est dicere, hæc esse saluas aut summam impudentiam? At hæc conuicia non soluunt argumentum. Scripturas profer, & ex scripturis redde de his rationem, si potes; si non potes, ut certe nunquam poteris, uictum te fatearis oportet, & confitearis mecum, non omnia in scripturis expressa esse.

Quæstio de uocabulis trium personarum.

Deinde sic argui. Si dixeris forte, De uocabulo personæ non esse disputandum, ubi de re conuenit. Neque hæc ex scripturis poteris probare euasione. Nunquid uero æquanimiter ferant aures Christianorum, si quis illos tres, Patrem & Filium & Spiritum sanctum, dicat tres Chimeras, sicut impie dixit ætate nostra Seruetus? An ignoras quam anxie admiserit Sanctus Hieronymus eos dici tres Hypostases? Neque admittitur fuisse, nisi Roma. Pontico responso autoritateq; confirmatus. Quia timebat uentum in literis & syllabis huiuslatere uocabuli. Neque ignoras, personas apud Grammaticos & Poetas Rhetoresque plerumque accipi pro laruis, & Personatos pro laruatis seu larua tectis. Quis autem ferat, super benedictam & ineffabilem Trinitatem (quam nos credimus) dici tres Laruas? Quæ igitur scriptura probabis, Tres illos, potius Tres personas quam Tres Laruas (parcat & ignoscat mihi diuina Maiestas) esse dicendos? Hæc ibi.

Ad ea tu Muscule non nihil respondisti, sed non est respon-

sponsum tuum conueniens, ita ut prudentius ad hæc, sicut ad superiora tacuisses omnino ac dissimulando prætermisses. Quamquam & hic multa præteristi. Nullam enim ex scripturis rationem protulisti, Cur ij Tres, Pater & Filius & Spiritus sanctus, dici debent potius tres personæ quam tres Laruæ, aut quam tres Chimeræ, sicut Seruetus impie dixit. Nec ullam adduxisti scripturam, per quam debeant ij Tres, dici tres Hypostasēs, sicut Græci dicunt, Nonne uero hæreticus hodie censeretur esse, qui negaret tres Hypostasēs? Et cum Hypostasēs in scripturis non dicantur, hinc quoque agnoscere debes, quod nō omnia, que credere debemus, in scripturis expressa sunt. Nunc uideamus, quale tuum sit ad istam rationem meam responsum.

Vocabulum (inquis) hoc, persona, non ita necessarium est ad fidem Christianam, ut sine illo nequeas esse Christianus, Cum illud primi Christiani ignorauerint. At dic mihi Muscule, ubi nam habeatur in scripturis hoc tuum responsum. Quis tibi dixit, primos Christianos hoc ignorasse uocabulum? At ego illud tibi monstraui in Dionysio Areopagita, qui utiq; inter primos Christianos fuit, de facie notus non solum Apostolis Petro Paulo & Iohanni, uerum etiam Beatissimæ Dei genitrici **MARIE** in cuius obitu præsens cum Petro & alijs discipulis Domini fuit, uti refert ipsemet in libro de Diuinis nominibus. Qualis ergo foret Christianus, qui ignoraret aut confiteri nollet Tres personas?

Falsa respō
sio Musculi.

De diui no.
cap. 5.

Tu igitur, qui de personis iniuste me reprehendis, iure ac merito pro nō Christiano haberi debes, quia dicis, quod

Musculus
nollet dicere
tres psonas
corā Ethni.

De Trinitate Personarum

coram Ethnicis nolles Patrem & Filium & Spiritum sanctum dicere Tres personas, ne uidereris, Tres dicere Deos. Falsum sane est, quod ais, primos Christianos, Apostolorum temporibus, ignorasse uocabulum personæ, Conuicti enim hoc mendacium ex Dionysij testimonio, Nec tu potes indicare, quisnam primus hoc in Christianismum uocabulum post Apostolorum tempora inuexerit.

Est igitur & de diuinis nominibus uocabulisq; non de rebus tantū, sicut tu dicis habenda ratio, ne temere tribuantur aut negentur. Personas Tres confessam esse Ecclesia semper, Tres laruas nunquam, Tres hypostasas non semper confessam fuisse puto. Id quod Hieronymi ad Damasum epistola innuere uidetur. Non euades igitur, si dicas, De uocabulis non est curandum, si de rebus ipsis conueniat. Nam et de uocabulis tantarum rerum utiq; curandum est. Cum igitur non ex scripturis, sed ex Ecclesiæ autoritate habeamus hoc, quod pie & recte dicimus Tres personas, nequaquam autem pie aut recte Tres laruas, etiamsi apud Grammaticos persona pro larua capi possit, Conuicti per hoc utiq; procacitatem tuam, qua nostrum sacerdotium sacrificiumq; impie reijcis, propterea quod in scripturis ea haberi non dicis. Hoc quidem falso dicis, Attamen etiamsi uere diceres, non tamen liceret tibi, sic ea reijcere, quæ tot sæculis tota confessam & in perpetuo usu habuit Ecclesia, Alioqui eadem ratione posset reijcere Trinitatem personarum aut Tres hypostasas. Si dicas, res harum uocum in scripturis reperiri, Ego uicissim dico tibi, res quoq; sacerdotij & sacrificij nostri in scripturis fundari & haberi, sicut non semel à plerisque tum antiquis tum modernis probatum est Ecclesiæ Doctoribus. De quibus & ego tibi Bullingeroq; & alijs plerisque scripturæ locos obieci.

Conuicta
Musculi pro
cacitas.

Inter

Interrogavi præterea te, Quam nam ex scripturis rationem afferre queas, quod si tres, Pater & filius, & spiritus sanctus, rectius dicuntur, Tres Personæ quàm tres uiri: Cum tamen pater, atque etiam filius, in scripturis non semel sed sæpe uir, nunquàm uero persona dicatur. Quid ad hæc respondisti Muscule? Responde adhuc, si potes, qui uerbosissime nugaris in alijs quæ ad rem non faciunt.

Alia quæstio insoluta.

Cum quæ dicas Bullingerum dextre inuicte & seuerè mihi super his respondisse, recensebo hic, ut tibi quoque ea proponam, quæ in Replica mea illi (quem inuictum dicis) uisicissimè obieci, Responde ergo tu, si forte illerèspendere detrectet. Obieci sane ex Augustino hac de re quædam lectu & consideratu non indigna, Quæ uos ex scripturis nunquàm dissoluere poteritis.

Prima sane quæstio hæc est, Quia pater persona, & filius persona, et spiritus sanctus, persona, ideo tres personæ, Cur non etiã Tres dii, quia pater Deus & filius deus & spiritus sanctus, Deus? Hic cito (scio) prorumpes, & dices, scriptura uetat plures Deos, non autem plures personas, dicere. Sed nondum finis est quæstionis, Aug. enim mox ira subiungit, Aut quomodo unam propter ineffabilem coniunctionem hæc tria simul unus Deus, Cur non etiam una persona? Quam tu hic scripturam quæstioni huic oppones Muscule? Contra tres Deos, scio, scriptura dicit, Audi Israel, Dominus Deus tuus Deus unus est. At nusquàm dicit scriptura, Audi Israel, Dominus Deus tuus Tres personæ sunt, non persona una. Responde ergo ex scripturis hac de re si potes.

Aug. de Tri
ni. lib. 7. c. 4.

Deut. 6.

Secunda quæstio hæc est, Cur ergo & tres Essentias non licet dicere, Quod similiter scriptura, sicut non dicit, ita nec contradicit? Nam essentia, si speciale nomen est, commune tribus, Cur non dicantur Tres essentia, sicut Abraham Isaac & Iacob

Non dicitur
mus Tres esse
sentias, sicut
Tres personæ
nas.

De Trinitate Personarum

& Iacob tres homines: Quam huc afferes Muscule scripturam, quæ causam nobis dicat, Cur non tres Essentias, sicut tres Personas dicere debemus, Cum Essentiæ nomen eque bene commune sit tribus illis sicut nomen personæ?

Cur non dicuntur una persona, sicut una essentia.

Tertia sic habet. Aut si propter unitatem Trinitatis, non dicuntur tres Essentiæ sed una essentia, Cur non propter eandem unitatem non dicuntur tres Hypostases uel tres Personæ, sed una Hypostasis & una persona? Vestra profecta conuicia, non satisfaciunt his quæstionibus, Optus enim est rationibus & scripturis, In quibus uos confiditis, qui Ecclesiæ authoritati nihil desertis, Nihil ad rem facit, si dicas me ineptum aut impudentem, scripturam potius affer que huic alijsque hac de re quæstionibus satisfaciatur, Aut confitere mecum, non omnia fidei nostræ mysteria in scripturis expressa esse, Quod hactenus pro impio habes impius ipse paradoxo.

Ad reliqua libri tui, quæ in me contumeliose, & in Ecclesiæ impiæ, per longas genuini sensus scripturarum deprauationes, & per improbas calumnias ac scurrilia scommata uerbosissime deblateras Muscule, respondere ac tempus incassum perdere non libet. Malo enim tibi permittere, ut gloriaris & insultes mihi tanquam uicto, quam ad singula blateramenta tua, sine spe conuersionis uel tuæ uel eorum qui à te seducti sunt, respondere.

Generalis responsio ad omnes Musculi Cauillationes.
2. Pet. 3.

Ad omnia sane, quæ contra sacerdotium & sacrificium nouæ legis (de quibus tibi respondi) ex Pauli epistolæ aduocis, & in reprobum sensum peruersa expositione contorques, sufficit mihi generaliter ista responsio, quam dat Petrus Apostolus in Canonica sua epistola secunda. Nempe quod in ijs sunt quædam difficulta intellectu, quæ indocti & instabiles deprauant, sicut & cæteras scripturas, ad suam

suam ipsorum perditionem. Ad reliqua, quæ proterue ac contumaciter contra Ecclesiæ autoritatem ritumque & ordinem atque fidem depromis, sufficere possunt ac debent unicuique uero Christiano, Duo uerba summae Matth. 18.
 authoritatis, quorum alterum est ipsius Domini, alte- 1. Tim. 3.
 rum Apostoli eius Pauli, Dominus ait. Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus. Paulus uero ait. Ecclesia Dei uiui columna est & firmamentum ueritatis. In qua nos Catholicos stabilire & seruare dignetur Spiritus ueritatis, qui à patre filioque procedit, In sæcula benedictus Amen.

EPILOGVS.

HAbes iam Replicam Muscule breuem, eam quoque Replica.
 ordinate in XII. Capitula distinctam, contra ea quæ tu prolixè & confuse respondisti ad dimidium libelli mei. Poterit mihi (bene spero) apud eruditos sufficere, eiusque satisfaccere hæc Replica, pro totius contentionis nostræ argumento, quod inter nos est principale, nempe de sacerdotio & sacrificio Nouæ legis.

Utrumq; asserui (Deo bene iuuante immo ipsomet per me asserente) per omnia probationum genera, per scripturas, per sanctos patres etiam antiquissimos, per Generalia Concilia (inter quæ Nicenum uelut omnium sacratissimum manifeste difernit inter Diaconem & presbyterum in eo, quod hic offerendi potestatem habet, ille autem non habet) per leges & Canones, per historias, per Chronographos, per longissimam totius Ecclesiæ præscriptionem, usumq; perpetuum et confessionem publicam. Deberet autem ueris Christianis merito sufficere uel unum et minimum huiusmodi probationum genus, cum ab ineunte uiderint ætate usum utriusque

Omnia probationum genera, Nica. Concil. c. 14.

que

Epilogus.

que in Ecclesia semper. Non enim potest dari ullum sæculum, aut ullus annus, ne mensis quidem aut dies, In quo nõ fuerint in Ecclesia sacerdotes et sacrificia in M. D. annis.

Intus abrogatio.

Quæ uos noui Theologi propria temeritate abrogatis per unum hoc fraudis & falsitatis uestræ fundamentum, quod non sint in scripturis expressa, Ego autem etiam si per scripturas probaui utrumq; addidi tamen ex abundantia, Ea à uobis abrogari non debere, etiam si ne Iota quidem de ijs in scripturis reperiretur, eo quod non omnia, quæ credere et seruare debemus, sunt in scripturis expressa, lubet enim Christus audire Ecclesiam, lubet Paulus tenere traditiones quas didicimus siue per sermonem siue per epistolam, Testatur Dionysius Apostolos cælestia nobis tradidisse sacramenta, uisibilibus contacta signis, partim scriptis, partim nõ scriptis institutionibus suis, Idem affirmant & reliqui post eum Ecclesiæ Doctores, Basilus, Chrysostomus, Augustinus & id genus alij, qui absq; impudentia negari aut reijci non possunt.

Math. 18.
2. Theff. 2.
Dionys. Eccl.
cle. Ierarch.
c. 7.

Tertull. de traditionibus nõ scriptis.

Quoniam uero uos non raro nobis obijcitis quædam dicta Tertulliani, non fuerit iniquum, ut uobis quoq; uicissim à nobis obijciatur idem author. Is igitur in plerisque locis nobiscum sentit, quod non sunt reijciendæ sed firmiter tenendæ traditiones non scriptæ, quas confirmauit consuetudo. Etenim in libello de corona militis, per multa commemorat, quæ tradita & non scripta obseruamus, & reprobat eos qui non obseruant. Porro (inquit) cum quaeritur, cur quid obseruetur, obseruari interim constat. Ergo nec nullum, nec incertum uideri potest delictum, Quoniam committitur in obseruationem, suo iam nomine uindicandam, & satis autoratam consensus patrociniõ, Inter alia uero multa, quæ obseruantur, connumerat etiam oblationes

Delictum contra obseruationem.

nes pro defunctis & pro natalicijs, quas annua die facimus. Eas uos noui Christiani nunc obseruari prohibetis, contra tot sæculorum consuetudinem. Audite igitur antiqui huius authoris, contra hanc arrogantiam uestram, usq; adeo impiam & iniustam, apertam sententiam. His igitur exemplis (inquit) renunciatum erit, posse etiam non scriptam traditionem in obseruatione defendi, confirmatam consuetudine, idonea teste probatę tunc traditionis ex perseverantia obseruationis.

Contra eam uero superbiam & impiam uestram, qua sic inflati estis aduersus Ecclesiam per scripturę auctoritatem et prextum, idem author per multa grauius et copiose differit in libro de præscriptionibus hæreticorum. Vbi sic ait, Nouissime ignorare melius est, ne quod non debeas, noris, fides, inquit, tua te saluum fecit, non exercitatio scripturarum. Fides in regula posita est, habet legem & salutem de obseruatione legis, Exercitatio autem in curiositate consistit, habens gloriam solam de peritię studio. Cedat curiositas fidei, Cedat gloria saluti. Certe aut non obstrepāt, aut quiescant aduersus regulam. Nihil scire, omnia scire est. Hęc & id genus multa contra uos & quoslibet alios hæreticos tam uanus quam impie de scripturis contra Ecclesię traditiones & fidei regulam antiquam per nouas adinventiones suas superbientes, & contentionum cristas erigentes Tertullianus. Qui & aperte ita concludit. Ergo non ad scripturas prouocandum est, nec in his constituendū certamen, Quibus aut nulla aut incerta uictoria est, aut parum certa. Hanc sane Tertulliani sententiam in facto probant hodie tot diffensiones, quas inter uos sectarum duces, exortas & quoties die adhuc exorientes, per diuersas ex scripturis interpretationes (Ecclesię auctoritate & sensu antiquo temere impieq;

Inflati cōtra
Ecclesię au-
thoritatem

Conclusio
cōtra super-
bientes de
scripturis.

Epilogus.

Luth. li. i. cō
tra Zuin-
glium.

spretis) uideamus. Adeo, ut princeps omniū factionū uestra-
rum, Lutherus, de huiusmodi dissensionibus uestris con-
querens, dixerit aperte, Non per scripturas tandem, sed per
Concilium determinari posse hasce dissensiones, quia Mille
artifex Diabolus per scripturarū uarias allegationes, dum
unum cōtentionis foramen obstrueretur, Decem alia mox
effoderet aut aperiret. Hæc autem dixit, non in Eckium aut
Cochlæum, sed in Zuinglium & Oecolampadiū scribens,
quod te Muscule, ignorare non puto.

Antibole
Bullingeri.

Hæc dum sic concludere uellem, & per hæc diuturne cō-
tentionis funē abrumpere, insperato recepi Antibolen Bula-
linger tui, quā ipsemet per ignotū quendā tradi mihi cura-
uit. Quæ cum eiusdem sit farinae, cuius est tuus in me Anti-
cochlæus, breui recapitulatione dictorum facile simul cons-
futari potest, ut uno hoc labore satisfaciam utriq; non ues-
stro quidem iudicio (qui per philautiam uos inuictos existi-
matis) sed æquilectoris cognitione & arbitrio.

Recapitula-
tio.

Etenim abrogastis ambo in Ecclesijs, seu uerius in Con-
uentibus & alijs omnibus ad sacrificia in Ecclesia Catholica per-
tinentibus. Cumq; scripturis et rationibus cōuicerim, illa in
Ecclesia Christi semper fuisse, ad noua confugitis figmenta
dicentes in ueteri Ecclesia dictos fuisse alia ratione tum sa-
cerdotes tum sacrificia, quam dicuntur à nobis. Id aut per
nullas scripturas, neq; per ullos patres probare potestis. Ego
autem ex scripturis patribusq; antiquissimis, atq; etiam ex re-
rū euidentia, cōtrariū ostēdi. Ex scripturis inquā obieci uos
bis, istud uerbū saluatoris, Si offers munus tuū ad altare. Et
habent potestātē qui tabernaculo deferuiunt. Hæc uos con-
fictis glossis ad uetus testamentū refertis, contra manifestā
uerbo

Euasionum
figmenta.
Matth. 5.
Heb. 13.

uerborum sensum, Christus enim hanc Euangelicam doctrinam non pro incredulis Iudæis (qui noua lege contempta ueteri duntaxat insistant) sed pro suis dedit fidelibus, quos fratres uocat. Et Paulus aperte discriminat inter altare nostrum & uetus tabernaculū. Probauit præterea ex Pauli discipulo, Dionysio, quod sacerdos in altari offert, litat & conficit hostiā salutarem quæ supra ipsum est, & quod huiusmodi sacerdos unctione consecrari debet ab Episcopo.

Dionys. eccl. Ierarch. cap. 3.

Ex Alexandro item Papa & Martyre probauit id ipsum, Verba Alexandri. Pætione enim sunt eius uerba. In sacramentorum (inquit) oblationibus, quæ inter missarū solennia dño offeruntur, passio domini miscenda est, ut eius, cuius corpus & sanguis conficitur, passio celebretur. Et ex rerum euidentia declarauit, Altaris usum maxime ad oblationes & sacrificia semper destitutum fuisse, non solum apud Latinos & Romanos, sed etiam apud Græcos & Hebræos. Vos autem inaudito ausu cuncta, ubicunq; potestis, altaria destruitis, missas abrogatis, & sacerdotes persequimini. Et præter omnem morem et scripturam dicitis, quod in ueteri ecclesia dictus sit sacerdos non qui corpus domini offert, sed qui Euangelium prædicat, ut sacerdos sit concionator, Euangelij prædicatio sacrificium, Cathedra altare. At huius figmento cerebri uestri obstat Canon Niceni Concilij, saepe citatus, qui offerendi potestatem dat presbytero, non Diacono. Habet autem Diaconus quoq; potestatem prædicandi Euangelium. Ideo falsa est hæc glossa & euasio uestra. Quæadmodū & alia glossæ nouæ de sacrificio Expiatorio, Propiciatorio, Eucharistici, proprie & improprie dicto, uana sunt effugia & pphanæ Logomachie, quibus ecclesiā dei perturbatis, et fidei simplicitatem subuertitis. Cōtra quas sic ait Apost. Noli cōtēdere uer

Supra c. 5.

Figmento Musculi de sacerdotio.

2. Tim. 2.

In Antibolen Bullingeri.

Sectæ arro-
gant sibi no-
men Catho-
licæ Eccles-
iæ.

Aug. cōtra
epist. Mani-
chæic. 4.
Irenæus li. 3.
cap. 3.
Ambro. de
excessu fra-
tris c. 7.

Hostes Ecc-
lesiæ.

Supra. c. 2.

Figmentū
de ueteri &
nupera Ecc-
lesiā Ro.

Ad nihil enim utile est nisi ad subuersionem audientiu.
Quæ igitur in hac Replica obieci tibi, Muscule, satis clare
(ni fallor) distincta sunt per X. II. Capitula. Quibus pau-
cula superaddere libet, quæ obiter ad Bullingeri Antibolen
dicenda uidentur. Certe quod inique uobis arrogetis
Ecclesiæ Catholicæ uenerabile nomen, probaui iam pridem
in libello de uera Ecclesia, contra septimum Augustanæ
Confessionis articulum, Nuper id ipsum probaui in Con-
sideratione mea contra Duo Vuittenbergenium scripta.
In quibus ipsimet partem suam schisma uocant, dum suis
certum & persuasum esse uolunt, hoc schisma ipsorum pla-
cere Deo. Et ex Augustino sæpe dixi, ueterè esse hanc om-
nium hæreticorum impudentiam, ut quilibet parti suæ ar-
rogent Catholicæ nomen. Ex Irenæo autem & ex Ambro-
sio clare ostendi, nullos esse uere Catholicos & fideles nisi
qui cum Ro. Ecclesia colligunt & consentiunt. Hæc pau-
cula sufficiunt pio lectori cōtra Tres plixæ nugacitatis qua-
terniones Bullingeri, q̄s de Ecclesiæ expositione premitit.
Deinde ad præfationē meam respondens, ait se Ecclesiæ
Catholicæ, non hostem & calumniatorē, sed amicū et alum-
num esse. Quod utinam tā uere quā cōfidēter diceret, Fuit
quidem olim talis, antequā à Zuingliano submersus esset,
Qualis autem postea fuerit & adhuc sit erga Ecclesiam, tri-
bus in eum libris abunde puto me declarasse, quod in hac
quoq; Replica non obscure indicaui, dicens uos in Ecclesiā
hostiliores magisq; impios esse quam ulli sint hodie Tur-
cæ, Iudæi, aut Pagani, idq; ex factis uestris comprobaui.
Quod autem subiungit, ingens esse discrimen inter Cat-
holicam Ecclesiam, & nuperam illā Romanam, errorū &
scandalorū parentem, Iniquus est cauillus & hæretica pror-
sus calumnia, Et si enim hæc præsens Romana Ecclesia non
absq;

absq̄neuis & maculis est in ministrorum suorum uita & conuersatione, atq; in tabularum & Curtisanorum dolis & circumuentionibus, In doctrina tamen & fide atq; in sacramentorum numero & ministerio, & in Ceremoniarum usu neque errat, neque à sanctis prædecessoribus suis discrepat, sed eam retinet constanter fidem, quam ab initio à S. Petro didicit, quam Paulus quoq; laudat, uelut in uniuerso mundo annunciatam, fides ergo adhuc eadem est, & ad finem mundi usque permanebit, propter illud uerbum Christi, Ego autem rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua, Eadem quoq; est potestas clauium, quæ olim fuit, Sic enim primus inter nouos Ecclesiæ Ro. desertores et hostes, Lutherus ipse uel in medio Gigantomachia suæ furorē confessus est & non negauit, Fatemur (inquit) in Patu ueram esse scripturam sacram, uerum baptismum, uerum sacramentum altaris, ueras clauēs ad remissionem peccatorum, uerum prædicandū officium, uerum Catechismū &c. sed non est nunc eadē (proth dolor) Romæ sanctitas uitæ, quæ fuit olim, non æqualis circa Deū cultum cura & diligentia, non tanta in iure administrando & in usu clauium integritas, non talis circa regimen Ecclesiarum uigilantia, sollicitudo & circumspectio, non idem mundani luxus & pompæ contemptus, qui Martyrum & Confessorum temporibus fuit, Hæc amissa per negligentiam luxumq; & auaritiā Ro. Ecclesiæ bona à Deo restitui per salutem reformationem petimus, De fide & doctrina illius sana & antiqua nihil dubitantes.

Quod autem ait Bullingerus, se non credere, uerba sacerdotis uim habere creaturas Dei bonas euacuandi & transsubstantiandi conuertendiq; Antiquus est Viiclephi error, quæ ante CCCC. annos in Generalibus Concilijs damnatum

Luc. 22?
Luth. contra
Anaba.

Transsubstantiatio,

In Antibolen Bullingeri.

reuocauit Berengarius. Et eundem longe antea reprobaue-
rat S. Ambrosius, sicut in sexta Philippica ad longum ex eo
Ambro. de commemorauit, Hic sufficiat hoc breue illius uerbū. Quod
myste. ini si tantum ualuit humana benedictio, ut naturam conuerteret,
tian. c. 9. ret, quid dicimus de ipsa consecratione diuina, ubi uerba
ipsa Domini saluatoris operantur? Nam sacramentum
istud quod accipis, Christi sermone conficitur. Hæc ad pre-
fationem breuiter dicta sint.

Quæ autem deinceps longo rursus contentionis fune
protrahit Bull. super scripturæ & Ecclesiæ autoritate, cur-
riosa sunt, ad nihil utilia nisi ad perdendum tempus in rixis
Rixa uerba: us dixi. Non sunt scriptura sacra & Ecclesia sibi uicem con-
lis & curio: trariæ, sed unum habent authorem spiritum sanctum, qui
sa. & scripturam sanctis Dei hominibus inspirauit, & earum
rectam intelligentiam suggessit hodieq; suggerit Ecclesiæ,
Ioh. 14. Cui sane datus est, ut doceat eam omnem ueritatem & man-
neat cum ea in æternum. Nihil igitur derogo scripturis san-
ctis, quas eum recepit Ecclesia, eas oēs pro sacrosanctis
Apostolicæ Reçtoribus Concilijsq; & sanctis patribus tri-
buo, ab eisq; petendum censeo. Misere autem fallimini uos
Error secta: desertores Ecclesiæ, dum omnia, quæ sentit, credit & docet
rum de ijs Ecclesia, si non sint in scripturis expressa, pro humanis sig-
quæ tenet ac credit Eccle- mentis impie habetis, contra spiritum sanctum, qui eam do-
sia. cet, Et contra Paulum, qui eam basim & columnam uerita-
1. Timo. 5. tis uocat, Atq; etiam contra omnes Apostolos & Christi
primitias, qui Ecclesiæ tradiderunt institutiones partim
scriptas, partim non scriptas, ut ex Dionysio Augustino
2. Theff. 2. que & alijs probauit, Quod & Paulus confirmat, dicens Te-
nete traditiones quas didicistis &c.

Quod

Quod autem ex scriptis meis colligi putat Bull. Articulus II de Trinitate. *Articulus II dei de Trinitate. Matth. ult.*
 lum de fide sanctæ Trinitatis ab hominibus esse & inuentum & traditum, multum profecto errat, Non enim de re, sed de uocabulis dixi, Res utiq; in scripturis expressa est, ubi dicitur, Baptizantes eos in nomine patris & fi. & sp. s. Super quibus pulchre ait Alexander Papa & Martyr, temporibus Traiani Imp. post quam plurimas alias ex scripturis probationes, Si Trinitas non est, quare Dominus discipulos suos in nomine pa. & fi. & sp. s. uniuersas gentes misit baptizare? Si unitas non est, Quare in nomine dixit, & non in nominibus præcipiendo perdocuit: Ecce antiquus hic Martyr & Pontifex dixit in nomine, Non in nomen, ut Tigurini nunc dicunt.

Verba Alexandri i. De Trinitate.

Nihil aliud hic molitur Bullingerus quam me lectori de articulo Trinitatis reddere suspectum, contra tot protestationes meas expresse positas, q; ibi non de re credenda, sed de uerbis dumtaxat locutus sim. Mera est igitur æquiuocationis fallacia, per quam contendit Bull. dum ait se per intergra sex Capita Responſionis suæ demonstrasse, hunc articulum expresse comprehendere in scripturis. Aliter enim accipit hanc uocem expresse quam ego, Ego enim expresse, pro expressis uerbis accipio, Ipse de rebus loquitur, sed contentat quam prolixè uelit, Nunquam tamē demonstrabit nobis in scripturis hæc uerba, Trinitas personarum, Unitas essentia, Tres personæ, Tres hypostases, Et tamen ea credere & confiteri debemus, si ueri Christiani esse uoluimus.

Calumnia per æquiuocationem.

Quin igitur respondete adhuc ambo, si potestis ad eas circa hunc articulum quæſtiones, quas supra ex August. repetiui, & antea quoq; uobis obiici, Volo autem ut ex scripturis ad eas respon

In Antibolien Bullingeri.

Error Bull.
de trinitate

respondeatis, quia in eis omnia expresse comprehensa dicitur. Quod autem Bull. ex Tertulliano docet, Tres personas in Deitate una distingui gradu, forma & specie, puto me iuste ac pie ex Augustino reprobasse, Cui utique iustius creditur, tanquam probatissimo Ecclesie Doctore, quam Tertulliano, qui etsi, doctus admodum fuit, Inter hæreticos tamen recenseretur, Quod uero Tres personas etiam ab Origene dictas esse commemorat Bull, nihil contra me, sed potius contra te Muscule facit, Non enim ego, sed tu dicis, primos Christianos ignorasse uocabulum personæ, Quod sane dictum tuum ego supra ex Dionysio reprobauit.

Vocabula
Trinitatis
non ex scriptura
sunt.

Sed remurmurat adhuc Bull. de uocabulis istis, Trinitas, persona, essentia &c, quæ à Concilijs usurpata & recepta quidem sint, sed non citra aut extra scripturam, sed ex ipsa scriptura. Interim tamen nullum illorum ex ipsa scriptura nobis affert aut producit, falsum est igitur simpliciter, ea ex ipsa scriptura recepta esse, cum in scriptura nusquam reperiantur.

Tres personæ
dictæ sunt
Instinctu
sp. s.

Falsum est item, & in Ecclesiam Dei impium, atque in spiritum sanctum blasphemum, quod ait, In dubium uocari posse, quod dico, patres ex instinctu spiritus s. tres personas dixisse, Constat enim Ecclesiam semper Tres confessam esse personas, non sane ex scripturis (in quibus uocabulum hoc in isto sensu non reperitur) neque ex humano figmento, quia articulus fidei est, relinquatur igitur ex instinctu spiritus s. factum esse, qui Ecclesiam omnem docet ueritatem, nequaquam in ea ociosus aut dormiens, si omnem, ergo & ista, Non licet igitur de ijs dubitare, quæ in Concilijs contra hæreticos decernuntur, De quibus dicitur Act. 15. Visum est spiritui sancto & nobis.

Quæ autem ex alio capitulo de hostia cruenta & incurta obijcit, satisclare sunt à me in Replica soluta ac declarata.

rata. Et huius distinctionis authores habeo Ambrosium & Chryso-
 stomum atq; etiam Greg. Nazanzenum & Dionysium. Errat autem Bull. dum in remissione peccatorum semper
 Error Bull. de remissio-
 ne peccati.

per simul remitti affirmat poenam & culpam, Scimus enim in
 baptismo remitti plenissime culpam peccati Originalis, poenam autem
 luimus per omnem uitam uarijs incommodis, & ipsa deniq; morte,
 Quibus utiq; careremus, si non peccasset Adam. Errat item et
 decipit in hoc, quod ait, Christus fideles morte sua plenissime & a
 culpa & a poena absoluisse. Quasi uero mortuus ideo sit Christus, ut nos
 impune peccaremus, & mors eius iniquitatis esset operculum,
 Nec opus sit pro peccatis poenitentiam agere, eo quod Christus
 plenissime absoluerit a peccatis morte sua. Hic autem error
 Agere poenitentiam.
 Ionæ 3.
 Psal. 101.
 Matth. 11.
 2. Cor. 2.

toti aduersatur scripturae, quae pro peccatis poenitentiam agere iubet.
 Quid est autem poenitentiam agere, nisi pro peccatis poenam sibi infligere,
 seu poena se afficere aut seipsum propter commissa peccata punire,
 Qualiter egerunt Niniuitae poenitentiam, & David, qui cinerem tanquam
 panem manducabat, et poculum suum cum fletu miscebat, Qualem &
 Corinthius ille peccator egit. De qua eleganter & copiose differit in sermone
 de lapsis Cyprianus. At uos populorum deceptores haec omnia
 dissimulatis & dicitis populo placentia, docentes, nulla opus esse
 satisfactione pro peccatis. Errasse omnes patres atq; etiam Nicenum
 Concilium, qui satisfactionem docuerunt, quia Christus satisfecerit pro
 omnibus, atq; ita deprauatis erroneo sensu uerba ueritatis, ut
 dum per dulces huiusmodi sermones (amara est enim poenitentia)
 seducitis corda innocentium (sicut ait Apostolus) sectas uestras
 deceptorum multitudine ad amplietis. Et eo usq; de-mentetis
 Rom. 16.

In Antivolken Bull.

mentetis miseros, ut noua iam inde secta enata sit, quæ neq̄
infernum neq̄ dæmones esse credit.

Alius error. Superaddit & alium errorem hic Bull. ubi ait, Ibi cessant
sacrificia, ubi peccata plene expiata sunt & remissa, dicente
Heb. 10. Apostolo, ubi peccatorum est remissio, ibi non est am-
plius oblatio pro peccatis. Vult ergo per hæc Apostoli uer-
ba pessime intellecta tollere missas & iuge sacrificium, quo
Christi recolimus passionem, Cum longe alia sit mens Ap-
ostoli, sicut nostri declarant expositores antiqui & san-
cti patres, quorum dicta breuitatis gratia hic omitto.

Ia & tãtia Bul-
lingerii

Quod autem gloriatur se obieciisse mihi XVII. argu-
menta contra Missam ad quæ respondere me iubet. Ego
ingenuè fateor, non recordari me, ubi nam ille mihi tot ob-
iecerit. In eo enim libro quem priorem contra me ædidit,
non uideo eum numerum, si autem in eo habentur ea argu-
menta libro, quem ad Blarerum suum scripsit, ego librum
eum iam amplius non habeo, sed remisi ac reddi curauit ei
qui mihi autor fuit scribendi contra errores Bullingerii de
inuocatione sanctorum. Alioqui confidens in spiritu ueris-
tatis, qui in Ecclesia est, ac permanet, puto mihi operosum
non fore, & illius repellere obiecta, et de tanto pluribus eum
conuincere erroribus, quanto plura ab eo proponerentur
argumenta, usque adeo in reprobum datus est sensum, Ec-
clesiæ in omnibus fere contrarius, eius ueritati data opera
proterue obluçtans. Deceui tamen iam dudum nolle cum
pertinaci & obstinato amplius contendere, Quantum uis
uero proluxe iactitet Bullingerus, se de Canonicis libris as-
bunde ad omnia respondisse mihi, præsertim in secundo &
quarto capite suæ responsionis, Attamen prudens lector,
etsi uiderit ibi in genere ab eo ad quædam responsum esse,
In specie tamen nihil appositer respondit. Nam cum omnia
uelit

Quæstiones
de libris Can-
onicis.

uelit probari ex scripturis, multas ei obieci quæstiones, quas ex scripturis probare nunquam poterit, uerbi gratia, quod Moyses Pentateuchum seu quinque libros scripserit, Quis liber Iob, liber Iosue, liber Iudicum, libros Regum & Paralipomenon scripserit, Quare liber Hester Canonis est potius quam liber Iudith aut Tobia dicatur, Cur liber Iudicum potius quam liber sapientia inter Canonicos recensetur & id genus plura quæsiui, ad quæ ex scripturis respondere debebat, quas per se authenticas esse & Ecclesie approbatione non indigere dicebat. Quid igitur specialiter ad ea ex scripturis respondit aut respondere potest.

Cumque multa diceret contra uulgatam translationem, quod secundum Hebraicam ueritatem iudicanda & corrigenda sit, obieci duos locos ex Paulo, qui in Hebraeo non habentur, Ad quorum alterum obiecit mihi nunc S. Hieronymi auctoritatem (licet ipse neque Hieronymi neque alterius antiquorum patrum auctoritati absque scripturis acquiescere aut deferre uelit) Sed ego in libello de nouis translationibus ostendi ex ipso Pauli textu non satisfacisse (si quis contendere uellet) Hieronymum illi quæstioni, quam Eustochium sacra uirgo ei obiecerat, quia Paulus unius allegationis con-textu tam multos recitat uersus, tanquam ex uno Psalmorum loco mutatos, Non dicens, Et iterum, Et iterum, Et rursus, sicut dicit cap. 15. ad Rom. ubi diuersa recitat scripturae loca. Ad alterum uero locum, quem de nominibus duorum magorum Pharaonis obieci, dicens, Nunquid ea nomina, quia in Hebraico non habentur, ex Pauli epistola expunges? Nihil aliud respondet, nisi non expungam, Cur autem non expungat, cum in Hebraico non habeant, nullam affert rationem, sed per ratione subdit conuictiosas istas exclamations, O calumniadi

Duo loca
ex Paulo.

In Antisbolén Bull.

studium ingens, O cæcum pectus, o mentē Cimerijs atrio-
rem tenebris. Sed hæc conuicia non satisfaciunt lectori, quē
ad Hebraicum fontem recurrere iubet Bull. Quia in textu
Hebraico, quo hodie utuntur omnes Iudæi & Hebreiſæ
nouī, non reperiuntur nequē ſus illi quos ex uulgata trans-
latione reperimus in Psalm. 13. à Paulo allegatos in episto-
la ad Romanos sub uno contextu, Nequē nomina magorum
Iannes & Mambres quæ Paulus protulit in posteriore ad
Timotheum epistola.

Roma. 3.

2. Tim. 3.

Verba Dio-
niſij.

Superaddam hic ex abundantī quædam uerba Dionysij
quæ is Moyſi tribuit. In textu autem Hebraico non reperi-
tur, uerbi gratia. In Myſtica Theologia sic ait. Nequē enim
ab re diuinus Moſes primum ut mundetur admonetur, &
rurſus ut ab ijs qui non ſunt huiusmodi, ſeparetur. Et poſt
omnem illam expiationem, buccinarum clangores uarios
exaudit, cernitq; luminaria plurima, plures ac multifidos ui-
brantia radios, Mox uero ſegregatur à uulgaribus turbis, &
cum electis ſacerdotibus ad ſummitatem aſcenſionum diui-
narū contendit. Ibiq; non ipſi congregitur Deo, nequē ipſum
cernit (eſt enim inuiſibilis Deus) ſed locum ubi ſtetit. Hæc
ibi. Et in epistola ad Demophilum Monachum loquens de
ſeditione Core Dathan & Abyron ſic refert. Verum ubi in-
eum inſurgere cœperant, prioraq; exprobrando minari, &
iam ferme in opus erumpere, Mitiffimus ille deum quidem
in ſalutem inſclamauit, magna uero conſtantia ſingulariq;
modestia conſeſtatus eſt, ſe in ſontem eſſe calamitatum om-
nium quæ ſubditis obueniſſent.

Opinio Ias-
cobi Fabri
Stapuleniſis.

Ad hæc Dionysij uerba dicit ſic in ſcholijs Iacobus Fab-
ber Stapuleniſis, proteſtatio Moſis, quā hic adducit ſanctiſ-
ſimus pater, illic ſcripta non eſt. Et ex hoc (inquit) reuera
loco & cap. primo Myſticę Theologiæ numero 5. admodū
perſuaſibi

persuasibile est, facerrimū patrē secretiores (qui apud Moysae legis sacerdotes seruabantur) libros legisse, ex qbus tā dignam & exactā historiam texerit. Non, n. ea que in arcanis legis habita sunt, & soli sacerdotum intelligentiē credita, inferiora autoritate erant ijs, quæ passim multitudini permissa sunt, Ex quibus in epistolis & Pauli & Apostolorum plæraq; ad uiuificantem intelligentiam deprompta esse credendum est, Liber enim legis palam multitudini permissus, ut cortex est, Intelligentia uero illa per sacerdotum successiones (ut uolunt) ad Hædræ tempora in arcanis seruata, Quæ spiritus quidam & quædam anima, Hæc Faber ille, Quæ ego sane ne utiquam in scripturæ sacræ derogationem recitata esse uolo, sed in hoc dumtaxat, ut retundam superbiam eorum, qui contempta Ecclesiæ autoritate ac ueteri traditione, ex hebraico textu plæraque afferunt, quibus fideles multo magis cōturbant q̄ ædificant, Fabri autem sententiā nec approbo neq; reprobō, ne alienam mihi litem accersam.

Quæ deniq; contra ultimum Replice meæ Capitulum obijcit Bull. proluxas continent de Ro. Pontificibus narrationes, ad quas respondere nihil est opus, etsi ex ijs plæraq; redargui iuste queant, sicut in alio ipsius libro (quem contra sanctorum inuocationem & eorum imagines impie scripsit) historias falsas, quas de Imperatoribus Græcorū Iconoclastis retulit, reprobauit, Malo tamen breuiter dicere, me neque omnes Ro. Pontifices æque bonos aut æque malos dicere, neque omnium facta defendere, stant caduntque domino suo, Neq; meum est Muscule neque uestrum, de ijs iudicare, sed eis, uelut pastoribus, à Domino constitutis super oues pascuæ suæ, reuerenter obædire, si pro ueris ouibus Christi, (quæ pastoris uocem audiunt potius quàm alienorum) haberi uolumus.

Falsæ per os
dium narra-
tiones Bull.

In Antibolen Bullingeri.

Cogitandū
iam de pace
& Reforma
tione.

Denouo autem & falsificato per Zuinglium & com
plices eius Euangelio puto satis adhuc euidencia esse, quę in
Replica dixi, Quibus & ea accedunt, quę nuper in Zuing
glianos ædidit Osiander, De quibus sane ipsum Bullinger
rum nuper priuatim certiore feci, rogans eum (cum de
ista eius Antibole nihil adhuc scirem) ut ipse una cum cõ
plices suis cogitent nunc tandem ea quę pacis & unitas
tis sunt, atq; nobiscum in Generali Concilio consulent in
mediū de necessaria pace salutariq; Reformatione, Quod
& tibi nunc publice scriptum esse uolo Muscule, satis enim
superque certatum est iam per annos 26. de si de inter nos.

Tempus est utique, ut iam submittamus certamen nos
strum Iudicio spiritus sancti per Generale Cons
cilium, Cui equidem & me & omnia scri
pta mea plenissima cum deuotione &
obedientia subdo, ac humiliter
absque omni fictio
ne submitto.

APPENDIX

APPENDIX GE MINA IN MARTINI BU.

ceri librum, aduersus Bart. Latomum superiore anno æditum, Quarum una ex R. D. Stephani Episcopi Vuin-toniensis libro excerpta, altera à Iohanne Cochlaro ad sereniss. Regem Ro. Vng. & Bohe. &c. scripta est.

STEPHANVS VVIN.

ton. Martino Bucero.

MERTIVS IAM annus agitur, Bucere cum ego tecum (homine mihi non antea uiso, libris tamen tuis & scriptis in publicum emissis non omnino ignoto) de rebus religionis familiari colloquio Ratibonæ contui. Quo tempore, arrepta inde occasione, literis priuatis ultro citroque missis, quod inter loquendum obiter inciderat, latius atque apertius sumus profertur. Ego enim iam tum, nequid inde calumniæ nasceretur, ueritus, cum adhuc recens præsentium memoria uigeret, quod inter conferendum agebatur, datis ad te literis sum testatus, hoc nimirum consilio, ut præsens præfenti calumniam obijceres, siquam forte ex uerbis putas ses intendendam. Tu uero quid meis literis responderis, & quid item iterum tibi rescripserim, scis. Certe apud me seruantur ipsa autographa, indubiæ ueritatis clarissima testimonia. Ego etiam (Dei benignitate dicam) uiuo & ualeo Bucere. Viuant item ex testibus, qui nostro sermone
 Narratio facti.
 Autographa.

ni in

Appendix Cochlaei.

Latomi epis
stola.

Iniquitas Bu
ceri in Vuin
toniensem.

Impudens
instantia Bu
ceri.

ni interfuerunt, homines illi cum docti tum probi. At quor
sum tandem hæc? Equidem dicam. Post summum de nõs
stro congressu toto triennio silentium, ecce tandem tu na
ctus occasionem de Latomo triumphandi, me quoq; in idẽ
spectaculũ producis, Tanq; si multos captiuos oris tui spi
ritu confossos & iugulatos, una catena obiunctos protrahe
res, & ad plausum plebi tuæ excitandum, & ad nominis tui
gloriam illustrandam, per quam commodum uideretur &
beatum. De Latomo iudicent aliq, quo cum hactenus quis
dem certe ingenue agis, q; hominis ad te missam epistolam
non supprimas, sed componas cum tuis, ut una eademq; lu
ce, quæ hinc inde dicta fuere perspectis, suum oculato lecto
ri iudicium maneat, te ne an illum maluerit improbare. Vt
ter autem uestrum rectius dixerit, non est tam difficilis iud
dicatio, cum quid dixerit uterque, utrinq; conuenerit. At
tuo meam causam, quæ tecum est Bucere, facis longe du
torem, Quem non argumentis ex scripto, ut commodum
fuerit, petitis, non rationibus, à consecutione rerũ male col
lectis, non fallacibus exemplis, quod soles, & nimium soles,
prosternere conaris, sed tanq; Iouis fulmine, ab arce tui pes
ctoris emisso, falso in me conficto mendacio, audacter &
confidenter ac nimium inuerecunde & irreligiose, qualem
cumq; apud homines de me opinionem extinguere moliris.
Stultus, bliteus, stipes, caudex uere deinceps habear, si uno
quã dixirim, quod tu in tuo ad Latomum libello me sin
gis tibi in interpretando Paulo respõdisse. Et tñ, quo fortius
ferias, acuminis aliquid, scilicet ex aliorum iudicio, mihi tri
buis primum, ac tandem ita dimittis, quasi doctum alioqui
& ingeniosum, sed tanquã qui contra dominum sapiam,
in transuersam actum. Videlicet uos soli Domini causam
agitis, cæteri dæmonum. Quod cum impudenter & arro
ganter

ganter Orbi inculcatis, eatenus etiam obtinere & ualere uultis, ne quis audeat uestris mendacijs obstrepere. Ego autem cum uideam publice expedire, ut cuius spiritus sis, qui spiritum tantopere tuum Orbi uenditas, omnes intelligant, opere precium me facturum arbitratus sum, si tuam uanitatem argumentis ostenderem, & ipsius ueritatis testimonio facerem palam. Et Infra, Equidem hunc locum (Pauli scilicet primę Corinthiõtu septimo) scripto apud te tractaui, quod uere prodidisses, Cum nunc turpiter à te conficto mendacio tuam apud omnes uanitatem prodas, tuam nimirum maliciam, ita dispensante diuina prouidentia, ut spiritus tuus, de quo tantopere gloriaris, ut est uere spiritus mendacij & erroris, insigni aliquo mēdacio manifestetur. Itaq; maneat in causa, mendacium istud tuum & impudentissimum & uanissimum esse, De quo & Deum testor & conscientiam tuam appello, ad testimonium scriptorum meorum, quę apud te sunt, prouoco, & idoneis me testibus id probaturum confirmo. Atq; etiam illud addo, non intelligere etiamnum te, quid hic Pauli locus significet, Et apprimere ridiculum esse, quod de uocatione filię comminisceris.

Quicquid sit, uos solos habet autores, uestrum inuentum est, uestrum commentum. Et iterum. Data occasione ad te scribendi, non nihil dubitauit Bucere, quid agerem, Integram ne tecum de Cœlibatu disputationem repeterem, an tuam in me uanitatē redarguisse contentus, te omnino negligere atq; contemnerem, hominem mendacij impudentissimi conuictum. Quid enim agas cum eo qui nihil ex se de, nihil ex uero loquitur, sed quod ad causam, quã suscipit, commodum est, fingit atq; refingit, et omnia fere factus est

Conuictus
de mēdacio
Bucerus.

Bucerus falsus
lax & incõs-
tans.

M omnibus

Appendix Ioan. Cochlear.

Nefarij con-
iugij assertor
Bucerus

Vanus Buce-
ri prætex-
tus de spiri-
tu.

omnibus, ut omnia misceat atq; confundat. Primum enim
tui specimen præclarū Orbi dedisti, dum infamem & im-
piam Sacramentariorum causam, corrogata omni eloquen-
tiæ suppellectile adornare, & ueritatis prætextum obtens-
dens, strenue defendere annifus es. Hic cum parum pros-
moueres, deficiis ad Lutheranos. Inde, ut arbiter scilicet
honorarius utriusq; sectæ, ad componenda domestica disse-
dia te ingerebas. Ab hoc Ecclesiæ & disciplinæ ueteris (si
dijs placet) instaurator, nefarij coniugij tum re, tum uerbis
assertor, Et Coelibatus deniq; hoc in libello, non sine manis-
festa præuacatione patronus. Celebras enim magnis laus-
dibus coelibatum Bucere, multis præconijs in cœlum tollis,
Sed tam parca manu à Deo datum affirmas, tam multis
cautionibus à spiritu sancto circumscriptum, ut ne quis
audeat appetere. Adeo quidem, ut quod de Coelibatu di-
xerat Christus, quo Dei in huius doni largitione munificen-
tiam ostenderet, Capiat qui capere potest, id ex tui cerebri
sententiâ, tanquam per Ironiam prolatum uideatur, Non
secus ac de re inexpugnabili uulgo dici solet, Capiat qui cap-
pere potest, dum significant neminem expugnaturum. Et
post longam subtilem & eruditam ex Paulo ipso & ex an-
tiquis Græcorum scholijs disputationem, atq; errorum con-
futationem ita perorat, Huic ergo mendacio (inquit) om-
nium impudentissimo, iam antea respondi, & tam uere nes-
gauri, quam tu uane & impudenter confinxisti. Cautiones
item tuas, quarum hoc insigne mēdaciū tanquam clausus-
lam fecisti, ueritatis illustrandæ causa, & tui spiritus, in di-
candi gratia pertractaui. Planum autem fecisse me arbitror
hominem te plane uanum, uasfrum, callidum, unum illud
moliri, ut spiritus sancti obtentu (cuius frequentem men-
tionem facis) spiritus tui mendaces errores apud incautos
spargas,

spargas, & carnis causam agens, animas ad interitum pertrahas miserandum. Nunquam ne larua excutietur tuas nihil ne in hoc conferet tam impudens in me confictuam mendacium? Tuo ne quisquam post hac credet spiritui, qui audes in publicum tam aperte post totum triennium sine omni occasione mentiri? Ostendi & legi meis ipsa autographa, quorum exempla apud te habes. Illa æde, & me, si potes, redargue, sin minus poteris, agnosce Bucere d'uis nam clementiam, te ad pœnitentiam inuitantem, persuaserant tibi tui, me fortasse aut mortuum iam aut ita prostratum atq; abiectum, ut ne auderem contra hiscere, Qui tibi hoc pacto audaciam addiderunt, illi falsi, tu captus es forex iudicio tuo. Tuum mendacium apud nos manifestum est, & orbis (nihil dubito) ueritatem agnoscet, quo tui spiritus uanitas eo clarius condemnatur. Satis iam satis à te lusum est Bucere. Cede ueritati, cede ueteribus, cede uero. Orna ueris uerum, & causam ueritatis (ut par est) reuerere, Disperdet enim Dominns uniuersa labia dolosa & linguam mendacem. Respisce, & ora deum, si forte det tibi pœnitentiam, ut ualeas in Domino VI. Calendas Augusti.

M. D. XLIII.

BUCERVS IN RESPON-

sione sua ad Barth. Latomum quaternione ul-

timo ædita Anno Domini

M. D. XLIII.

Horrendum quidem uel cogitatu est, fateor. Nullum esse in tanto Regno summū Tribunal, cui omnes ex

M 2

æquo

Inuitatio ad
pœnitentiã.

Appendix Ioan. Cochlaei.

æquo pareant, nulla communia omnibus nec Ecclesiastica nec Ciuilia iudicia, Sed quis obstat, quo minus hæc restituantur? Nos fane ad omnem legitimam religionis constitutionem nostra studia offerimus, uos hanc fugitis.

COCHLAEVS.

Sectæ cõtra
Ius utrunq;
rebelles.

Matth. 2.
Matth. 18.
Rom. 13.
Heb. 13.

Dile nobis Bucere, ubi aut quando unq̃ tanta fuerit in Romano Imperio turbatio quæ summum Tribunal sustulisset, sicut hoc sectarum uestrarum tempore factum est, si non est factum antea, qua uos facitis quæso auctoritate: quo iure? quo Euangelio? Quis uobis potestatem dedit reiſciendi Ius tam Ciuile quam Ecclesiasticum? At Christus in Euangelio suo confirmat utrunq;, Ciuile, dum ait, Date Cæsari quæ sunt Cæsaris, Ecclesiasticum, ubi ait, si non audierit Ecclesiam. Similiter & Paulus, quando ait, Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Item subiecti estote præpositis uestris. Ego itaq; Vuormaciæ, ante annos XXIII. in faciem Luthero respondi, dum quæreret inter colloquendum, quid faciendum esset, Sta (dixi) alicui iudicio, dicebam id ex tempore, nihil adhuc suspicâs de hac iudiciorum sublatione quæ secuta est. Putabam enim Cæsaream Maiestatem seuere executuram esse suam tunc latam in Lutheri dogmata sententiam. Tametsi nondum erat nunc promulgatum, ne scriptum quidem edictum illud Vuormaciense.

Perpetua
Luth. cõtra
utrâq; potes-
tatem cons-
tumacia.

Hinc ergo uestram agnosce contumaciam & rebellio-
nem perpetuam. Neq; enim Cæsar neq; totum Imperium
persuadere tunc pouit Luthero, ut causę suę cognitione Ge-
nerali Cõcilio submittere uelit, Quod aut potest esse maius
aut sublimius iudiciũ q̃ esse debet Concilij Generalis? Aut
ubi

ubi potest haberi magis legitima religionis cōstitutio, quā in Concilio generali? si papam uultis Concilij iudicio subiectum esse, qua uos metipfos rogo, autoritate supra eisdem Concilij autoritatem & iudicium extollitis? Aut quod ius Ciuile concessit tibi homini Monastico uxorem ducere Monialem professam?

BVCERVS.

AT dum de religione non fuerit inter nos recte constitutum, quæ poterunt nobis esse communes leges? Si nullæ communes leges, quæ iudicia, quæ pax aut tranquillitas?

COCHLAEVVS.

VEra sunt hæc nimum ô Bucere, & præ oculis, quæ et quotidiana experientia per annos iam XIX VI, magno cum malo totius Germaniæ, atq; adeo totius Imperij, immo & totius Christianitatis, nos docuit heu nimum uera esse, Atq; utinam adhuc liceat absq; ulteriore clade & corporum & animarum alijs Nationibus de nobis uere dicere, sero sapiunt phryges, Atqui ante Lutheri sectam fuerunt nobis nobisq; communes leges, commune utrisque Imperialis Camere Tribunal, commune item Romæ supremum in causis Ecclesiasticis iudiciū. Dic ergo Bucere, quo uos iure exemistis à communibus & imperij & Ecclesiæ legibus atq; iudicijs?

Communes leges & iudicia omnis bus.

BVCERVS.

Quamdiu enim uos decretum Vuormaciense, & Augustanum secuti, quibus constanter inhæretis, habebitis nos ut hæreticos, ut perduelliones Imperij & Ecclesiæ hostes, Contra quam diu nos existimabimus reuera

Appendix Iohan. Cochlaei,

uos esse Antichristos, oppugnatores Euangelij, & disciplinae Christianae euerfores. Quae obsecro inter uos uel ciuili-
lis societas uel humanitatis ratio consistere potest?

COCHLAEVVS.

Lutherani
uere sunt haereticis, Imperij Perduelliones, & Ecclesiae hostes

Eligat legitimum iudicium Bucerus si audeat.

Quomodo non constanter inhareamus huiusmodi Decretis, quae superiores nostri Imperator & omnes imperij Ro. status publica autoritate constituerunt: Non ne sublimiorum potestatum legibus parere tenemur, Merito igitur habemus uos pro haereticis, qui antiquorum haereticorum iam olim publice damnata dogmata pertinaciter asseritis, Et imperij perduelliones declarant uos quotidianae rebellionis facta totque seditionum turbae, Denique Ecclesiae hostes conuincunt uos, uestra contra Concilia & contra sedem Apostolicam scripta in tot librorum Myriades multiplicata. Quo autem iure aut testimonio probabis tu, nos esse Antichristos & Euangelij oppugnatores? Aut quando unquam magis euerfa fuit omnis disciplina Christiana, quam euerfa est nunc 26. & amplius annis per sectas uestras, Nonne testatur hoc ipsum uester quoque Lutherus, cum alibi, tum apertissime in praefatione super articulis Concilio proponendis? Elige precor tu ipse Iudices, qui inter nos & uos discernant & iudicent, ut uideamus quam sis aequitatis cupidus & studiosus. Nos certe in causa pro nobis usque adeo certa & bona, totque praedictis contra antiquos haereticos comprobata iam olim, nulla fugimus aut recusamus iudicia legitima, Ostende modo ullum nobis legitimum iudicium, cui causam tuam ac sectae uestrae plene submittere ausis ac uelis.

Hæc

Hæc Serenissime Rex ac sacratissime Princeps, breuiter atq; ex tempore collecta, reliquis adiungo, ut cognoscat Maiestas uestra, quàm bona sit nobis in hoc negotio conscientia, intrepidaq; fides & fiducia, Modo pars nostra strenue suo fungatur officio.

Habet Buceri liber Quaterniones 32. At ego ausim etiam sub pœna & periculo capitis mei, hoc breuissimum scriptum toti eius libro sub legitime constituendis Iudicibus opponere, eorumque sententiæ me subijcere, Et huius uoluntatis contra Lutherum sui semper annis iam 24. ac sepe publicis testatus sum scriptis. Aduersarij maliciose contemnunt & dissimulant, Nostri pro stulticia forsitan habent, Interim pereunt tot animę per impia & maledicta schismata, in Germaniam scelerate inuecta. Finis, Die 26. Februarij Anno. M. D. XXXXV.

CORRECTORIVM.

A 1. facie. 2. linea 12. fidei Christianæ. A. 2. fa. 2. li. 23. è portu A. 3. fa. 1. li. 27. ridiculum. B. 1. fa. 1. li. 3. audientium. B. 2. fa. 1. li. 8. a columna. Et li. 14. stulticiæ. & li. 15. seruitutem. C. 4. fa. 2. li. 15. Turcæ. E. 1. fa. 2. li. 27. sit. E. 3. fa. 2. li. 16. seducunt. Et li. 18. simplices. Et li. 22. didicerunt. F. 1. fa. 2. li. 20. quicquid. F. 4. fa. 1. li. 4. quanto cunct. Et fa. 2. li. 20. quod. H. 1. fa. 1. li. 17. Cætera cum uenero. H. 2. fa. 2. li. 29. præceptorem suum. I. 2. fa. 2. li. 26. Tres personas. K. 3. fa. 1. li. 25. salutarem reformationem.

IMPRESSVM IN GOLSTAD
 dij excudebat Alexander Vucissen -
 born. M. D. XLV.

A. 22280°
CCN 60913956

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher due to the ink bleed-through and the angle of the page.

M. D. K. K. K. V.

CORRIGENDUM

Additional handwritten text, possibly bleed-through or a separate section of the document, appearing as mirrored or faint script.

M. D. K. K. K. V. (mirrored text)
M. D. K. K. K. V. (mirrored text)